

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 9. III aastakäik

1. mail 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	” 1.50
Välismaale . . .	” 5.00
Poolaastas . . .	” 3.00

Toimetus:

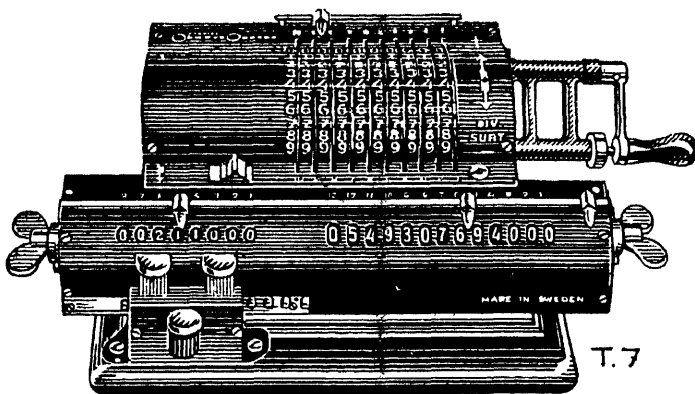
Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
 Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
 Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 40.00
1/2 ” . . .	” 22.00
1/4 ” . . .	” 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Esmene Balti riikide majanduskonverents. Tollipoliitika tõstuse seisukohalt. Viisakuse tähtsusest iiris. Veel üks tähtis Riigikohtu seletus maksumise kohta. Moodne reklaam. Homme meritransport. Majanduslikke teateid kodu ja välismaalt. Toiteateid. Uusi seadusi ja määrusi. Äriettevõtete koosolekuid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahinnad. Tallinna börsi kursisedel.

ORIGINAL-ODHNER

arvestusmasin

A. & P. MIETENS

Merepüestee 15

TALLINN

Telefon 6-46

Peaesindus: Eesti, Läti ja Leedu jaoks.

Esimene Balti riikide majanduskonverents.

Laupäeval, 21. skp., avati Riias börsi suures saalis Balti riikide esimene majanduskonverents, millest osa võtsid Eesti, Läti ja Leedu tööstuslike ja kaubanduslike organisatsioonide esindajad. Avamisel viibisid Läti peaminister Jurashevski, välisminister Balodis, rahaminister Leepin, Eesti saadik Riias Seljamaa, Leedu saadik Bisauskas ja palju teisi aukülalisi. Konverentsi juhatajaks oli Riia börsikomitee esimees Schwartz; konverentsi Eesti grupi juhatajaks oli Eesti kaubandus-tööstuskoja juhatuse abiesimees E. Roscnvald.

Peaminister Jurashevski ütles oma tervituskõnes, et Balti riigid tunnevad raamide kitsust, milles peab arenema nende majanduslik elu. Nii kaubandus kui tööstus on kitsendatud väga piiratud tegevusväljaga. Konverents peab leidma teid, kuidas laiendada majandusliku tegevuse piire ja kindlustada Balti riikide majandusorganisatsioonide koostööd.

Välisminister Balodis ütles oma tervituskõnes, et Läti, Eesti ja Leedu oma 10 esimest iseseisvuse aastat kasutanud selleks, et anda oma majanduselule individuaalset ilmet. Nende riikide järgmiseks püüdeks peab olema väliskaubanduse koordineerimine ja majanduselu ja selle arengu tingimuste ühtlustamine. Kui see teostub, leiavad Balti riigid suurema vaevata kasulikumat vormid koostööks enam arenenud kapitalistlike riikidega ja paremad võimalused krediitiks.

Umbes sama toonitas oma kõnes ka rahaminister Leepin.

Saadik Seljamaa tähendas, et Riias on seni peetud rohkesti majanduslike konverentse, kuid ükski neist pole olnud seevõrra tähtis kui praegune. Saadik avaldas lootust, et töösturid ja kaupmehed, kui praktilised inimesed, leiavad kergesti teid eelseisvate ülesannete teostamiseks.

Konverentsi juhataja Schvarz kannab ette Eesti Kaubandus-tööstuskoja presidendi Joakim Puhk'i, kes praegu Helveetsias tervise parandamisel, tervitustelegrammi, mis käib järgmiselt:

„Olles suurema kahjutundega takistatud Balti riikide majandusorganisatsioonide konverentsist isiklikult osa võtmast, tervitan konverentsi avamise puhul traaditeel, soovides talle tagajärjekast kordaminekut ja meie riikide majandusorganisatsioonide koostööle kindlat ja sügavat edu. Majanduslik lähenemine teeb meid tugevaks ka poliitiliselt. J. Puhk.“

Konverents oma poolt vastas järgmise telegrammiga:

„Täna kokku astunud esimene Baltimaade kaubandus-tööstuse konverents kahetseb väga oma initsiaatori puudumist konverentsilt. Mõeldes teie tervitustelegrammile soovib konverents Teile peatsel tagasipööramise võimalust oma tegevuse juure Teile maa kaubanduse ja tööstuse kasuks ja kolme Balti riigi majandusliku lähene-mise huvides.

Konverentsi presiidium Schvarz, Rosenvald, Vošylius.“

Tööle asudes avaldas konverentsi juhataja Schwartz konverentsi kodukorra eelnõu, mis näeb ette igaaastaste majanduskonverentside pidamist järgimööda Eestis, Lätis ja Leedus ja erakorraliste konverentside kokkuastumist tarviduse järele. Peale selle asutatakse alaline informatsioonibüroo majanduslike ja majandusesse puutuvate poliitiliste küsimuste kohta teadete andmise korraldamiseks Balti riikide jaoks.

Konverents võttis kodukorra eelnõu vastu ilma vaielusteta ja asus referaatide ärakuulamis-
sele.

Esimesena kõneles Eesti delegatsiooni liige H. Schulmann, tähendades sellele, et kuigi on olemas piir ida poolt levivatele kommunistlikele ideedele, on Balti riikide majanduslikus elus ometi tunda nende mõju, mis eramajandusele kahjulik. Enam arenenud maad on ammu loobunud riigile peale sundimast eramajanduslike ülesandeid, kuna see ikka on osutunud kahjulikuks rahvamajandusele. Meil aga etendab riik sageli küll kaupmehe, küll töösturi ja pangapidaja osa, kusjuures parteide poliitikast sageli oleneb ka krediitpoliitika. Referent leiab tarviliseks kindlasti deklareerida, et Balti riikide majandusliku elu arenemise aluseks on kapitalistlikud ja eramajanduslikud põhimõtted, ning majanduspoliitika ei tohi oleneda parteide poliitikast.

Järgmine referent D. Muschke kõneles Balti riikide seadusandluse ja valitsuste määruste ühtlustamise küsimuse kohta majanduslikul alal. Käsitades maksustamise poliitikat jõudis referent tulemustele, et praegusel ajal kõrged maksud sageli hävitavad ettevõtte varandused, takistavad nende arenemist ja suruvad alla igasuguse initsiatiivi ja ettevõtlikkuse. Läti, Eesti ja Leedu majandusliku koostöö eeltingimuseks on ühtlane maksupoliitika, mis ei suruks ühe maa majandusringkondi rohkem kui teise. Edasi leiab referent, et töökaitse seadusandlus Balti riikides ilmub tendentsi minna liig kaugemale, isegi

kaugemale rahvusvaheliste töökonverentside rommidest.

Sotsiaalkindlustuse kohta esineb referaadiga Eesti delegatsiooni liige H. Kolts, näidates arvu- de varal, et Balti riigid, eriti Läti, on sellel alal läinud palju kaugemale kui näiteks Saksamaa, ehk küll tööstus ja kaubandus seal on tunduvalt enam organiseeritud ja paremini korraldatud kui meil. See asjaolu raskendab referendi arvates suurel määral tööstuse seisukorda Balti riigis ja teeb võistluse Lääne-Euroopaga pea võimatuks. Balti maade töösturid peavad püüdma nende raskuste kergendamise ja vastava seadusandluse ühtlustamise poole Eestis, Lätis ja Leedus.

Balti riikide kaubalepingute arenemise juures nii nende riikide eneste vahel kui ka teiste maadega kriipsutas referent alla erilist mitmekesisust ja ühtlase joone puudumist ühtede ja samade küsimuste lahendamisel lepinguosalistes riikides. See on, loomulikult, takistuseks Balti riikide majanduslikus koostöös. Referent leiab tarviliseks ühtlustada soodustusi, mis Balti riikide poolt antakse lepinguosalistele riikidele. Edasi peavad Balti riigid omavahel sõlmima kiire korras kaubalepingud. Kõik liikumise takistused kolme Balti riigi vahel tulevad kõrvaldada.

Tahtsaks sammuks Balti riikide majandusliku koostöö arenemises loeb referent sisse- ja väljaveokaubanduse täiel. vabastamise valitsuste kontrollist, välja arvatud

ESIMISE BALTIMAADE MAJANDUSKONVERENTSI AVAMINE RIIAS.

I Läti vabariigi peaminister J. Juraschevski, II välisminister A. Balodis, III rahaminister R. Leepin, IV Eesti saadik Lätis J. Seljamaa, V Leedu saadik Lätis K. Bisauskas, VI konverentsi juhataja Riia börsikomitee esimees Schwartz, VII Eesti kaubandus-tööstuskoja abiesimees dir. E. Rosenwald ja VIII Kaunase kaubanduskoja esimees Vošylius.

Riia börsikomitee sündik V. Heldt kõneles Eestis, Lätis ja Leedu üksikute kaubandus-tööstusharude esindajate ühinemisest sisse- ja väljaveokaubanduse alal, leides, et see on tarvilik nii Lääne-Euroopa kui ka Venemaa suhtes. Kahjuks, peab referent tunnistama, asub Läti Venemaaga hiljuti sõlmitud lepingu tõttu hoopis teistsuguses vahekorras kuiseda on Eestis ja Leedu.

Esimene konverentsi päev lõppes Liibavi vabrikantide ühisuse esimehe K. Lassmanni referaadiga raudteelühikumisest ja tariifidest Balti riigis.

Järgmine konverentsi päev algas Eesti delegatsiooni liikme V. Grohmanni referaadiga ühise kaubalepingu- ja tollipoliitika kohta Balti riigis. Peatudes pikemalt

kaubad, mis käivad tervishoiu mõttes riigi kontrolli alla.

Tollipoliitika kohta võtab sõna veel Leedu delegatsiooni liige P. Baltuschka, peatudes pikemalt Läti, Eesti ja Leedu tollide ajaloo juures. Edasi puudutab referent Balti klausli ja tolliuniooni küsimust, tähendades, et tolliunioonide maksmapanemine mujal maailmas on sageli kestnud aastakümneid ja seepärast pole imestada, kui see ka Balti riikide vahel ei või sündida üle öö.

Viimase referaadiga esineb Eesti delegatsiooni liige ins. E. Masik Balti riikide kaubalaevastiku ja merikaubanduse kohta.

Ins. Masik tähendab, et Balti riikide kaubalaevastik praeguses seisukorras ei vasta oma ülesannetele ja soovib energiliselt püüda selle

suurendamise poole. Jähtlasi peavad riigid lähedas koostöös ühtlustama meriseadused jne.

Teisel konverentsi päeval kell 4 p. l. asus konverents resolutsioonide vastuvõtmisele, mille kohta rahvusrühmad juba varemalt omavahel kokkuleppele jõudnud. Toome tähendatud resolutsioonid allpool täielikult:

Majandusliku lähenemise ja Balti riikide koostöö kohta

otsustab konverents a) püsivalt korraldada Eesti, Läti ja Leedu majandusorganisatsioonide esindajate iga-aastaseid konverentse; b) luua alaline büroo vastastikuse informatsiooni andmise korraldamiseks.

Kapitalistliku majanduse ja maksude küsimuses

otsustatakse kõik referentide materjalid anda edasi rahvusrühmadele tutvumiseks ja läbitöötamiseks ning järgmisele konverentsile ettepanemiseks.

Töökaitse küsimuses

tunnustab konverents vajaliseks, et riiklik seadusandlus Balti riikide kaubanduses ja tööstuses töökaitse alal kaugemale ei läheks normidest, mis rahvusvahelise töökongressi poolt Genfis kaubanduses ning tööstuses tegevate rahvakihide kohta vajaliseks tunnustatud.

Sotsiaalkindlustuse küsimuses

Otsustab konverents:

1. Tunnustada tarviliseks tööliste sotsiaalkindlustuse;

2. Sotsiaalkindlustuse läbiviimine tuleb kohaldada Balti riikide tööstuse ja kaubanduse kandejõule;

3. Majandusliku lähenemise ettevalmistuseks tunnustada soovitavaks riiklikkude sammude ühtlustamist kolme Balti riigi vahel tööliste sotsiaalkindlustuse alal.

Mõne tööstus- ja kaubandusharu Balti riikide vahelise koondamise küsimuses

otsustab konverents referentide materjalid edasi anda rahvusrühmadele edaspidiseks läbitöötamiseks ja järgmisele konverentsile ettepanemiseks.

Kaubalepingute küsimuses

otsustatakse tunnustada möödapääsmatult vajaliseks lähemal ajal Balti riikide vahel sõlmida kaubalepingud. Need lepingud tulevad kokku seada nii, et nad võiksid olla üleminekuastmeks Balti riikide peatsele majanduslikule lähenemisele.

Kaubalaevastiku ja merikaubanduse kohta

leiab konverents, et üheks Balti riikide majandusliku arenemise ja tugevnemise põhitingimuseks on arenenud kaubalaevastik, seepärast tuleb riikidel pöörduda tähelepanu sellele majandusharule, luues eeltingimusi eralaevastikku soodsa maks edenemiseks muude majandusharude kõrval.

Raudteede poliitika ja tariifide, samuti ka tolliuniooni küsimuses Eesti, Läti ja Leedu vahel otsustatakse referentide materjalid anda rahvusrühmadele läbitöötamiseks ja ettevalmistamiseks järgmisele konverentsile.

Peale konverentsi esimese koosoleku lõppu oli Läti rahvusrühma poolt laupäeva õhtul Kaupmeeste ühiseuse saalis korraldatud konverentsil osavõtjate auks bankett, kus viibis ka välisminister Balodis, rahaminister R. Leepin, Leedu saadik K. Bissauskas, Eesti ja Leedu konsulid Riias jne. Banketil kõnelesid Riia börsikomitee esimees P. Schvartz, Liibavi vabrikantide ühiseuse esimees Lassmann ja Eesti rahvusrühma juhataja konverentsil E. Rosenvald. Viimane tänas külaliste nimel Läti rahvusrühma vaeva eest konverentsi ettevalmistustel.

Lõpuks kõneles veel Leedu rahvusrühma juhataja Vošylius.

Bankett kestis üle kesköö.

Eesti rahvusrühma juhataja majanduskonverentsil dir. E. Rosenvald Riias tagasi jõudes seletas konverentsi tulemuste kohta:

„Eesti rahvusrühm on konverentsi tulemus- tega rahul. Oleme veendunud, et seesugune koostöö on tarvilik ja et ka tulevased konverentsid, mida kavatsetakse pidada iga aasta üks, vastavad ülesseatud sihtidele ja ülesannetele. Vahe- kord rahvusrühmade vahel oli väga sõbralik ja valitses üldiselt vastastikune usaldus, mis töö- tegemist kergendas.

Järgmine konverents peetakse ära Tallinnas tuleval suvel.

Tollipoliitika tööstuse seisukohalt.

Tollid etendavad tähtsat osa rahva- ja riigimajandusel ja on parimaks abinõuks omamaa tööstuse ellukutumisel ja arendamisel. Muidugi ei saa tööstust arendada ja edendada ainult tollide abil, nad on aga tähtsamaks abinõuks rea teiste abinõude kõrval.

Tööstuse arendamiseks on kõige pealt tarvis loomulikke eeldusi, ilma milleta ükski tööstus ei suuda jääda püsima ega tõusta ajakõrgusele, kuigi kõik abinõud selle edendamiseks kasutatud.

On tarviline oskustöölise ajakohane haridus ja oskuslik tasapind. Kuna tööliste oskusest oleb suurel määral tööstuse edu, peab tööoskuse edendamiseks ette võtma mõjuvaid samme.

On tarviline, et tehniline haridus ja teadmised vastaval tööstusalal oleksid tarvilisel kõrgusel ja tehnilise hariduse andmine oleks otstarbekohaselt korraldatud.

On tarviline ka ratsionaalne tollipoliitika, et ühe tollimäära maksmapanek ei kaotaks teise tarvilist kaitsetolli mõju.

On tarviline raha- ja krediitipoliitika õige juhtimine ning rahaüksuse stabiilsus, sest sagedasti võivad välismaa firmad endid meil maksma panna ja kodumaa tööstussaadused siseturult välja tõrjuda, samuti ka välisturgudel võistelda ainult oma soodsamate krediititingimustega. Eriti silmatorkavalt on see meil esile tulnud piimatootuste sisseseedetega kauplemise alal.

Kaitsetollide teiseks ülesandeks on väliskapitali juuremeelitamine meie majandusse. Suurem teenimise võimalus, mida annab kõrge tollimüür, millest välismaa kuabad üle ei pääse, sunnib välismaa kapitali kaupade valmistamist korraldama Eestis, ellu kutsudes selleks vastavaid tööstusi.

Eesti sissetulekud tollidest ulatusid 1924. a. kuni 1.362.000.000 margani. See on tähelepanuvääriline summa. Pahempoolne riigitarkus soovib küll kaudseid makse, seega tolle kaotada ja riigi sissetulekuid ammutada otsekohestest maksudest. Kui aga võrrelda 1924. a. tollisissetulekuid 1924. a. otsekohestest maksudest saadud riigituluga, siis ei ole raske otsusele jõuda, et võimatu oleks juba tollisissetulekuid asendada otsekoheste maksudega, rääkimata teistest kaudsetest maksudest. Kuigi suurendada juba nii-kui-nii kõrgeid otsekoheste makse mitmekordseks, ei saaks meie siiski auku täita, mis tekiks riigi sissetulekutesse üksnes tollide kaotamisest, sest otsekoheste maksud andsid sissetulekut samal 1924. aastal, kui tollisissetulekud ulatusid 1.362.000.000 margani:

Tulumaks . . . . . 270 miljoni marka,
Äri- ja tööstusmaks . . . . . 312 miljoni marka,

Otsekoheste maksude poolehoidjad põhjendavad oma poolehoidu sellega, et otsekoheste makse saavat õiglaselt jagada jõukamate ja kehvamate rahvakihtide vahel — nende sissetulekute kohaselt. Kuidas õigluse silmaspidamine meie maksuaparaadil on õnnestunud, seda näitavad meile 10 aasta kogemused. Tulu- ja ärimaksu sissenõudmiseks väljakuulutatud oksjonid on meil sagedasteks nähtusteks saanud. Et oksjonite põhjuseks oleks maksumaksmise vastu tõrkumine, seda ei saa oletada, vaid oksjonitel on põhjuseks ülejõukäiv ja ebaõiglane maksustus. Sagedasti oleme kuulnud, kuidas ühelt või teiselt ärimehelt lühemaajalise äritegevuse juures on nõutud ärimaksu, mis ei ületa üksi tema puhtakasu, vaid ka kogu tema varanduse. Nende nähtuste ettetoomisega ei taha mina etteheiteid teha meie maksuaparaadile, vaid toon nad ette selleks, et näidata, kui raske on otsekoheste maksude õiglane määramine ja õigluse põhimõtte läbiviimine otsekoheste maksudega maksustamise teel. Mis otsekoheste maksustamise eriti raskeks teeb, on üksikute isikute sissetulekute, tulu, kindlakstegemine, mida maksustamise juures aluseks tuleb võtta. Ei ole tulu täpselt kindlaks tehtud, siis ei saa ka olla õiglast maksustamist. Veel enam, üksikute isikute tulu täpne kindlakstegemine ei ole ainult raske, vaid nõuaks otse üliinimlikku oskust, mida ei saa nõuda parimaltki maksuaparaadilt. Seega ei ole ka täiesti põhjendatud otsekoheste maksude pooldajate väited, nagu oleks ebaõiglase maksustamise põhjus ainuüksi meie maksuaparaadi puudulikkuses ja saamatuses, vaid põhjus peitub otsekoheste maksude võtmise süsteemis eneses.

Ei ole raske järeldusi teha, mis tooks enesega kaasa tollide kaotamine ja nende asendamine otsekoheste maksudega, — eriti kui arvesse võtta, et otsekohestest maksudest suurema sissetuleku annavad äri- ja tööstusmaksud. Sellega oleks välismaa kaup vabastatud meie aktiivsete kodanikkude, eriti töösturite, arvel, riigi heaks võetavast maksust, s.t. meie maksustaksime oma kodanikke välismaa tööstuse kasuks. Niisugune maksustamine ei oleks millegagi õigustatud ja hävitaks meie majanduse täielikult.

Lühidalt — tollid on praegu riigi- ja rahvamajanduse juhtimisel tähtsaks abinõuks, kuna nad varemalt — näiteks keskajal — olid ainult riigi- või läänihärra kassa täitmiseks sisse seatud, seega puht-fiskaalhuvide teenistuses.

Tollivõtmisel on peamiselt kaks sihti, esiteks fiskaalne ja teiseks — omamaa tööstuse kaitsmine kaitsetollide abil. Fiskaaltolliks tuleb lugeda ka luksustolle, mida võetakse luksuskaupade pealt,

Kaitsetollide ülesandeks on abiks olla omamaa tööstuse edendamisele ja arendamisele. Selle sihi saavutamiseks määratakse välismaa kaupadele vastavas kõrguses tollid, et nende sissevedu takistada ja sellega kõrvaldada siseturult välismaa kaupa kui omamaa tööstuse võistlejal. Et kaitsetoll täidaks oma ülesande, peab tema suurus vastama hinnavahele, mille võrra teatava kauba valmistamine välismaal mõningatel põhjustel tuleb odavam kui omamaal. Et saavutada soovitavaid tagajärgi, peab kaitsetolli suuruse väljaarvamisel arvestama väga täpselt, sest üleliia kõrge toll kaitseb küll omamaa tööstust välise võistluse eest, kuid paneb ka omamaa tööstuse edenemise kinni, — ta ei sunni oma tööstuse edendamiseks tarvilikke samme astuma ja tehnilisi uuendusi läbi viima. Ka madal kaitsetoll ei anna positiivset tagajärge, sest madal kaitse ei olegi kaitse, kuna kaubahinna juures mängib väiksemgi vahe suurt osa.

Kuna tööstuse elus olukorrad muutuvad väga kergesti, peab alati olema valvel, kas kaitsetolli suurus on põhjendatud. Aeg-ajalt peab tolli revideerima ja ajakohaseks muutama.

Muidugi peab igasugune tollimuutmine ette võetama kõige piinlikuma ettevaatusega. Kui tollide määramine ei ole järjekindel, siis ei ole nendest kasu. Sellel alal on meil patustatud mõnegi tollimäärana juures.

Iga tollimüür peab olema põhjendatud. Iga tolli suuruse kindlaksmääramise eel peab igakülgselt kõiki asjaolusid kaaluma ja arvesse võtma, sealjuures ei tohi kunagi unustada, et toll ei pea jääma alaliseks, vaid tema on ainult ajutine abinõu tööstuse edendamisel ja arendamisel.

Tekib küsimus, kas meie tööstus üldse väärib kaitset, kas on tema üldse elujõuline ja kas ei ole ohvrid, mida toome tööstuse edendamiseks, asjatud. Niisuguste väidete ümberlükkamiseks ei ole ülearune peatuda lühidalt selle juures, milline on Eesti majanduselus tööstuse osatähtsus.

Üldrahvalugemise andmetest selgub, et aktiivsete kodanikkude üldarvust olid tööstuse alal tegevad ümmarguselt 82.000 hinge, s.o. umbes üks viendik kõikidest aktiivsetest kodanikkudest. Seega oleneb umbes 200.000 Eesti kodaniku hea käekäik tööstuse seisukorrast. Kui võtta arvesse statistilisi andmeid viimaste aastate väljaveo kohta, siis ei ole raske näha, kui suur on meie tööstuse tähtsus. 1925. aasta üldväljaveo summast langeb tööstussaaduste peale 41,9%, põllumajandussaaduste peale 45%. 1926. aasta üldväljaveo summast tööstussaaduste peale 38,5%, põllumajandussaaduste peale 46,7%; 1927. aasta üldväljaveost tööstussaaduste peale 36,1%, põllumajandussaaduste peale 49,6%.

Need andmed näitavad küll suhtelist vähenemist, kuid tööstussaaduste väljaveo hulk on aasta-aastalt suurenenud.

Need andmed tõendavad küllaldaselt, kui tähtsat osa etendab tööstus Eestis, kuna meie tööstus suudab nii suurel määral valmistada kaupa väljaveoks ja välisurul olla võistlusvõimeline praegusel ajal, kus kõik riigid kõrgete tollimüüridega ümbritsetud. Kui siinjuures ei unustata, et ühe aasta jooksul saavutatav väärtuse juurekasv tööstuse alal Eestis ulatub 9 — 10 miljardi sendini, siis ei ole raske otsusele jõuda, et väidetele, nagu ei oleks meie tööstusel eluõigust, puudub alus. Need tööstuse saavutused kohustavad temale väärilist kaitset andma. Pealegi on tööstuse edu igale riigile, seega ka meile, suurima tähtsusega, sest tööstus paneb rahva iseseisvale majandusele ja riigi sissetulekutele kindla aluse, kuna tööstus ei tunne ikaldusaastaid ja tema toodang ei olene, nagu põllumajanduse saak, põuast ja teistest ilmastikuoludest.

Et kaitsetollid on parimaks abinõuks tööstuse arendamisel, selle tõenduseks on Inglismaa, kes praegu on vabakaubanduse maa (arvesse võtmata mõnd üksikut tähtsusetut tolli), — kes aga alles läinud aastasaja alul suurte kaitsetollide pooldaja oli ja kus 1824. aastal kaitsetollid ulatusid 50—80% kauba hinnast. Nende kõrgete kaitsetollide najal arenes inglise tööstus läinud aastasaja lõpuks kõrgeima astmeni ja selle tagajärjel võis Inglismaa olla esimene, kes kaotas igasugused tollid. Nii näeme, et kaitsetollide abil on võimalik tunduvalt kiirendada tööstuse edu ja arenemist, muidugi, kui selleks olemas loomulikud eeldused.

Ei saa ütelda, et meil kaitsetollidega oleks mindud liig kaugele, enim on talitatud tagasihoidlikult. Meie tollitariif ei anna sagedasti küllaldaselt kaitset teatavatele tööstustele, kuna nad on madalamad kui see oleks tarviline. Võime ka vastupidist näha. Ei saa kuidagi õigeks tunnistada, kui mõned ettevõtted ellu kutsudes mõne tööstuse ruttavad nõudma sellele tollikaitset, olgugi et ettevõttel puuduvad meie maal loomulikud eeldused arenemiseks.

Tööstuse kaitse kaitsetollide abil ei edenda üksnes tööstust, vaid elustab põllumajandust, luues paremaid ühendus- ja liikumisvõimalusi ja terve rea eeldusi rahva kultuurilisele arenemisele. Muidugi on kaitsetollidel ainult niisugusel korral positiivne mõju, kui maal loomulikud eeldused selliseks edenemiseks olemas. Mahajäänud ja vähese kultuuriga maades lasuksid kaitsetollid ainult raske koormana kodanikkude õlgadel ning oleksid enim edu takistuseks, kui selle edasivõimise abinõuks.

Nälgiv ja vähe arenenud rahvas ei suuda maksa tollide näol tööstuse arendamiseks makstu. Meie olud peaksid aga meile lubama kaitsetolle tarvitada.

Niipea aga, kui kaitsetollide abil on jõutud silile ja tööstus on arenenud ajakõrgusele, samuti teised vajalised eeldused tööstuse eluks olemas, kaotavad kaitsetollid oma tähtsuse ja nad tulevad siis kaotada, sest vastasel korral oleksid nad põhjuseks reale negatiivsetele nähtustele nii tööstuse kui ka üld-rahvamajanduse elus.

Kasu, mis saab põllumajandus tööstuse arenemisest, ei ole väike, sest tööstuse arenemine suurendab põllumajandussaaduste tarvitamist siseturul. Ei kasva põllumajandussaaduste tarvitus ainult kvantitatiivselt, vaid ta muutub ka mitmekesisemaks. Paratamatus, mis käib kaasas tööstuse arenemisega, on põllumajandussaaduste kallinemine ja pidev tööstussaaduste hinna langemine. Seepärast võib oletada, et põllumajandus ei kaota kaitsetollide läbi, olgugi et põllumees tööstussaaduste osmisesel kõrgemaid hindu peab maksma, sest kasu, mida saab põllumajandus oma saaduste tarvituse kasvamisest, katab kõrgemate hindade maksmisest tekkivad kahjud. Kui juba kaitsetollide maksvuse ajal kaitsetollid kahju ei tee põllumajandusele, siis on arusaadav, et põllumajanduse kasu kaitsetollide kaotamise järele käegakatsutavaks muutub. Olgugi et ettetoodud asjaolud tegelikus elus alati ei tarvitse kinnitust leida, on jälle Inglismaa paremaks tõenduseks ettetoodud mõtetele. Inglismaa oli 17. aastajal teravilja väljaveomaa, nüüd aga on ta sunnitud umbes $\frac{2}{3}$ tarvitatavatatest toiduainetest väljast sisse vedama.

Samuti, nagu tööstuse kaitseks, soovitatakse põllumajanduse kaitseks võtta tarvitusele kaitsetollid, kuna Euroopa põllumajandus ei suuda võistelda teravilja hindade suhtes Ameerikaga ega teiste suuremate teravilja produtseerivate maadega. Pealegi avaldab maapinna alaline hinnatõus suurt mõju põllusaaduste hinnale, kuna maa Ameerikas ja suurtes teravilja produtseerivates maades õige odav või peaaegu midagi ei maksa. Veel raskemaks muutub võistlus, kui nendes maades, nagu Argentiinas, Indias ja teistes, ehitatakse laialdane raudteevõrk ja alanevad laevaprahid, kui nendes maades kasvab rahva jõukus ja rikkus muutub stabiilseks.

Siiski peame põllumajandussaaduste tollide suhtes asuma paratamata teisele seisukohale kui tööstussaaduste tollide juures. Üldiselt ei olegi põllumajanduse kaitsemisel võetud tarvitusele tolle. Ka 19. sajangu lõpuni, kui kõik riigid olid ümbritsetud kõrgete tollimüüridega, võeti tolli teravilja pealt ainult Inglismaal ja Prant-

susmaal omamaa põllumajanduse kaitsemise sihiga. Teraviljatollid kutsusid välja Inglismaal võitluse vabakaubanduse eest, kuna Prantsusmaal teraviljatollidel puudus oluline tähtsus, sest Prantsusmaa sai oma viljaga läbi ja puudus vajadus selle sisseveoks. Praegu võtab küll suurem osa Euroopa riike tolli teravilja ja teiste põllumajandussaaduste pealt, õieti küll mitte omamaa põllumajandussaaduste kaitsemise mõtetidel, vaid rohkem teistel põhjustel, eriti selleks, et oma tööstussaaduste väljaveo korral põllumajanduslikkudesse maadesse välja kaubelda soodsamaid sisseveo võimalusi, vastutasuks andes soodustusi teravilja tollide alanemise näol. Ka ei avalda kaitsetollid põllumajanduses seda mõju, mida tööstuses. Põllumajandussaaduste pealt võetava tolli järeldeks on esikätt elukalliduse tõus, mis tööstuse arenemiseks kaasa ei aita. Võetakse tolli põllumajandussaaduste pealt, siis peaks sellega arvestatama ka tööstuse kaitsetollide määramisel ja seevõrra tolle tõstmata ka tööstussaaduste pealt. Teiseks põllumajandussaaduste tollide järeldeks oleks maa hinna tõus, millest aga põllumajandusele ei oleks kasu, vaid kahju. Kasu saaksid nendest tollidest ainult maomanikud. Kuid uutel maomandajatel ei oleks tollidest enam mingisugust kasu, sest maa ostu-müügi juures kalkuleeritakse soodustused, mida annavad tollid, maa hinnale juure. Nii tuleks põllumajanduse kaitseks tolle alata tösta, kuni lõpmatuseni, nende kaotamist ei saaks aga ilma suurema vapustuseta enam läbi viia. Lühidalt, tollid põllumajandussaaduste pealt võivad põllumajandusele anda enam kahju kui kasu ja seaksid põllumajanduse väga nõrgale alusele.

Meie oludes eriti, kus Eesti põllumajandussaadustest veab välja peaaegaliselt karjasaadusi, ei ole põllumajandussaaduste pealt võetavatest tollidest oodata kasu. Kuna veame karjasaadusi välja, neid meile aga sisse ei veeta, ei annaks tollid karjasaaduste pealt meile midagi, võtta aga tolli teravilja pealt ei anna meile samuti positiivseid tagajärgi, sest tollikaitse läbi ei suudaks me ikkagi põllumajandussaadust teha võistlusvõimeliseks ja selle tagajärjel omamaa tarvitust rahuldada oma viljaga. Ka võiks tollivõtmise teravilja pealt meelitada meie põllumajandust teravilja kasvatamisele ja viimasel ajal täiesti õigesti võetud suuna karjakasvatamise poole — muuta või seisma panna. Teraviljatoll lõikaks meie põllumajanduse lihasse, sest kasulik oleks meie põllumehel ära kasutada teravilja kasvataja Venemaa lähedust sel teel, et Venemaal sisseveetavat odavat vilja oma talus muuta pekoniks, võiks ja teisteks kallimateks karjasaad-

dusteks selle asemel, et temaga teravilja kasvatamise alal minna tagajärjetult võistlema. Siiski ei taha ma öelda, et me igal tingimusel peaksime loobuma teraviljatollidest. Võib olla peame olude sunnil, samuti nagu mitmed teisedki riigid, võtma tolli ka teravilja pealt, kuid oleks vale seda teha teravilja kasvatamise kaitse sihiga. Niisugusel korral aga, kui võtaksime teraviljalt tolli, peaksime tingimata kasutama vähemalt teraviljatollist saadava summa uute põllumajandusüksuste loomiseks, sellega paralüüeerides tollide kahjulikku mõju.

Lühidalt kokku võttes peab tähendama, et põhjendamata ja liig kõrged tollid tööstussaaduste pealt, samuti ka teraviljatollid, mille sihiks on põllumajanduse kaitse, ei ole põhjendatud ja meie ei ole õigustatud neid võtma, kuna need teraviljale ega rahvamajandusele ei anna midagi positiivset. Kuid õigustatud ja põhjendatud kaitsetollide vastu ei saa olla, kuna nende mõju on positiivne ja mitte ükski tööstuse, vaid ka põllumajanduse ja kogu rahva hea käekäigu peale ei jäta oma head mõju avaldamata.

P. Huik.

Viisakuse tähtsusest äris.

Igaüks teab, et viisakus on puhtisiklik omandus. Kui aga astute kuhugi kauplusse, pankka, kontorisse või võõrastemajja ja saate ebaviisaka ja lahkusetu kohtlemise osaliseks, kas märgite siis selle ebameeldiva asjaolu selle isiku eriarvele, kellega teil oli tegemist? Kas sarnasel juhul ei lange vari sagedasti ka kogu ettevõtte peale?

Õige tee oleks muidugi halva kohtlemise osaks saamisel sellest teatada ülemusele, kes eksijal tarviliselt karistaks. Üheksal juhul kümnest ei tehta seda siiski, vaid halva kohtlemise osaliseks saanud inimene neelab alla pahameele ja jätkab asjatoimetust. Aga oma pahameelt ei unusta ta nii kergesti. Pahameel ebameeldiva kohtlemise üle pöördub, nagu öeldud, küsimuses oleva asutuse vastu, mille pärast võib peaaegu arvata, et teie alles õige pika aja mõõdumisel sinna kauplusesse või asutusse tagasi lähete. Võib olla ei juhtu seda ka enam kunagi. Ebaviisakas teenija või ametnik võib seega oma halva esinemisega viie minuti jooksul rikkuda äri hea nime, mille saavutamine võib olla nõudis aastaid kestvat vaeva ja kulu. Praegusel hävitava võistluse ajajärgul on see asi niivõrd tähtis, et maksaks vaeva tema üle natuke järele mõtelda. Ärid ja tehased ohverdavad kümneid tuhandeid reklaamiks. „Rahuldatud ostjad on odavam ja parim reklaam; kas olete seda mõelnud?“ ütlevad sagedasti Ameerika kaupmeeste lehed. Nende sõnade üle võiksime meiegi järele mõtelda.

Ärijuhid peaksid palju suuremal määral kui seni jälgima seda, kuidas äriteenijad kohtlevad ostjaid. Sellel alal on palju puudusi. Tõenduseks viimasele ütelsele võime mainida, et äriteenijad sagedasti arvustavate pilkudega uurivad ostjate ostuvõimet nende enam või vähem peene riietuse järele. Võib, näiteks, saada vastuseks küsimusele: „Kas on teil pruune sukki?“ — lause: „Meil ei ole odavamaid 300 margast“. Tagamõte: „Teile liig kallid.“ Sarnane vastus on eba-

kohane ega, loomulikult, suurenda kolleegi ostu-himu.

Kuid on olemas palju teisigi nähtusi, mida võib laita ja mis on vahenditult ühenduses viisakusega. Näiteks see, et äriteenijad koguvad rühmadesse oma eraasju arutama ja lähenevad siis laisal sammul ja ilmse vastumeelsusega leli ääre teenima, kui ilmub ostja. Või jutustavad nad jälle telefonis oma tuttavale kõige ilma uudi-seid kokku, ajal, mil ostja kärsitult ootab. Kui sarnane ootus liig pikale venib, otsustab ostja kiirelt ja läheb oma teed. Mitmed ärid on sarnase juhtumise pärast kaotanud häid ostjaid ja suuri tulusid.

Ükskõiksus, ebasõbralik tervitus, uhke, eemal-letõukav esinemisviis on omadused, milliste tähtsus võib mõhele paista väikesena teiste ausate ja heade iseloomujoonte kõrval — olgu nii. Kuid hea esinemine on siiski kaaluv omadus ja tähtsuse poolest suurem kui mõnelpool tahetakse mõista.

Meeldivat teenistusvalmis viisakust, ilma alandliku roomamiseta, peaks äri osaks saada laskma ühesuguselt igale, kes uksest sisse astub: rikkale ja vaesele, vanale ja noorele, lapsigi unustamata. Lapsed kasvavad ja mäletavad kaua ebasõbralikku kohtlemist.

Viisakus ei maksa midagi, niisama ei maksa midagi see natuke enesevalitsemist, mida vajab inimene olles „halvas tujus.“ Aga mõlemal omadusel on oma suur väärtus, suurem kui mõnel muul asjal siin ilmas. Teenijaskonna esinemine annab väga suurel määral kaupluses käijale mõista sellest „nägemata õhkkonnast“, mis on ärile, kui tervikule, nii tähtis. Ei ole alati kuigi kerge ütelda, miks meelsamini viid raha hoiule just sinna ja sinna pankka, miks asud alati elama just teatud võõrastemajja või miks ostad kaupad just teatud kindlast ärist. Kindlasti oleneb see sellest, et teatud kohaga on seotud tunne mil-

lestki meeldivast ja soojast, teiste sõnadega — viisakusest.

Halvasti minevad ärid teeksid vist targasti, kui nad paneksid toime „teenijaskonna inventuuri“, andes selle põhjal saadud andmetel tõsiseid hoiatusi või eemaldades ärist abilised, kes oma

esinemises ei oska olla viisakad või on alati hapu näoga ja seega laotavad oma ümbruses laiali rahulolematust ja halba tuju. Sagedamini kui arvatakse võivad ostjaskonna kahanemise põhjused peituda just siin.

„Kaup“.

Veel üks tähtis Riigikohtu seletus ärraamatute järele maksustamise kohta.

(Administratiivosakonna toimetuse nr. 99² veebruari/aprillikuu 17./3. päeval 1928. a.)

Asja tähtsuse pärast toome siin ära täielikult alljärgneva Riigikohtu põhjaneva seletuse ärraamatute pidamise kohta maksustamise juures. Käesoleval juhul puutub küsimus 2. järgu kaubanduslike ettevõtete maksustamisest, mis Riigikohtu poolt nii lahendatud, et kaub. sead. § § 670 ja 671 järele ei saa otsek. maksude sead. § 550 asemel maksustada keskmise kasuprotsendi järele, vaid sel põhjusel, et kauba arvete ärrakirjade pidamine puudub. Pea samuti on aga 2. järgu äritunnistusega kauplev ettevõtte viimasele nii mõnigi kord pandud maksu alla mitte tõeliselt saadud kasu järele (§ 550), vaid kroonu tabeli järele arvatud protsente silmas pidades.

Järgnevast Riigikohtu seletusest, mille avaldame äriettevõtete omanikele ja raamatupidajale käsitamiseks, on arusaadavatel põhjustel välja jätetud asjaosaliste nimed ja lähemad aadressid:

„N. N. on oma Tallinnas asuva kaubakontori 1925. a. läbimüügi ules annud 3.442.820 m. peale ja avaldanud soovi, et tema äri puhaskasu ärraamatute põhjal kindlaks määrataks teatelehes ära märkides, et tema on 1925. aastal sellest ärist kahju saanud. Ärimaksukomisjon on läbimüügi summamana arvanud 3.442.820 mk., sellest puhaskasu välja arvanud 240.997 m. peale vastava ärigrupi keskmise kasuprotsendi järele ja selle järele 1926. a. puhaskasumaksu määranud kokku 23.793 mk. Kaebaja vastulause, palvega puhaskasu välja arvata ärraamatute põhjal, on komisjoni poolt jätetud tagajärjeta, samuti on edasi kaebus komisjoni otsuse peale otsekoheste maksude peavalitsuse otsusega 28. jaan. 1927. a. jätetud tagajärjeta põhjendusel, et kaebaja poolt deklareeritud läbimüük on ärimaksukomisjoni poolt vastu võetud, kuna aga ärraamatute põhjal ei ole võimalik kahju või kasu kindlaks teha, sest kauba müügi tõenduseks ei ole esitatud kauba arvete ärrakirju.

Riigikohtule antud kaebuses palub N. N. tühistada otsekoheste maksude peavalitsuse otsuse 28. jaan. 1927. a., seletades, et temal ei olevat tarvis olnud pidada ja esitada kauba müügi arvete ärrakirju, sest kaub. s. § 671 järele ei olevat

temale kohustuslik kauba arvete ärrakirjade raamatu pidamine ja tema äri pearaamatus olevat iga kauba müügi kohta sisse kantud kindlad arvesummad ostjate nimele, kellele pearaamatus avatud iseäralik konto, kust olevat näha, kuipalju keegi kaupa ostnud ja palju ta selle eest maksnud, ja kassasse sissetulnud maksud olevat iga ostja kontosse pearaamatusse üle kantud ja sellega olevat arvete suurus täies selguses tõendatud. Nende kaubamüügi kokkuarvatud summad olevat kaebaja ka deklareerinud äri läbimüügi summamana, mis maksuasutuste poolt vastu võetud.

Asja arutanud ja prokuröri arvamise kuulunud, leiab Riigikohus:

Kaub. sead. § 670 ja 671 järele ei ole II järgu kaubanduslikud ettevõtted kohustatud pidama kauba arvete ärrakirjade raamatut ja seepärast ei tee kauba arvete ärrakirjade puudumine iseenesest veel ärraamatuid puudulikkudeks, kui nad muidu õigesti peetud, ja üksipäinis nende puudumise asjaolu ei või olla põhjuseks ärraamatute tagasilükkamiseks puhaskasu kindlakstegemisel. Otsek. maks. sead. § 550 alusel maksustamiseks on tarvis kahte eeltingimust: 1) et kaub. sead. ettenähtud ärraamatud oleksid peetud õigesti raamatu pidamise seisukohalt; 2) et ärraamatud näitaksid ettevõtte tegevuse tõelikku seisut. Nii võib iseenesest küll ka raamatupidamise seisukohalt õigesti peetud ärraamatuid § 550 alusel maksustamisel tagasi lükata, kui nendes ei väljendu äri operatsioonide tõelik käik ja seisukord, kuid seda ei või teha palja oletuse juures, et ärraamatud on puudulikud puhaskasu kindlakstegemiseks, vaid selleks on tarvis otsekoheste tõendusi, et ärraamatud ei väljenda äri tõelikku tegevust. Käesoleva asja otsustamisel ei ole otsekoheste maksude peakomitee eeltähendatud nõudeid arvesse võtnud ja seepärast adm. k. k. § 21 ja 22 p. 2 põhjal

otsustas Riigikohus:

otsekoheste maksude peavalitsuse otsus 28. jaanuarist 1927. a. tühistada ja asi saata otsekoheste maksude peavalitsusele uueks otsustamiseks.

A. K.

Moodne reklaam.

Verner Kentmann.

(Algus „Kaub.-Tööstuskoja Teatajas“ nr. 8.)

Oleme möödamines katsunud omandada ettekujutust reklaami iseloomust, sihist ja abinõudest, siis pöörame nüüd oma aine peapunkti juure, küsides: kuidas tuleb värvida? Tahame vaadelda siin teesid ja abinõusid, mida tarvitab reklaam oma sihtide saavutamiseks.

Ettevõtte värbimisegevuses eralduvad kaht liiki reklaamivoolud. Üks on enam alateadvuslik ja valitseb ettevõtte kogu tegevust ja tema esinemisviisi avalikkuse ees. Kropeit, kelle suurepärasest raamatust „Werbearbeit“ võtame ka järgnevad põhimõtted, nimetab seda vaikset värbimist passiivseks. Vastandiks sellele on teine rühm — teadlikult tööle rakendatud kaupmehe reklaam, aktiivne värbimine kuulutuse, plakati, pakkimise jne. teel.

Värbimise teostamisel tuleb tähele panna järgmisi põhimõtteid. Esiteks passiivse värbimise viis tundemärki:

1. Ettevõtte hea kuulsus (prestige); soliidsed, aga kindlad hinnad, igasugu kohustuste piinlik täitmine, kaubamüümise võime;

2. Kaubamaja vääriline sissead. Seespool: ilus, mitte tõusiklik sissead, mis ka lihtsusega mõjub meeldivalt. Kõik sisseaded peavad olema praktiliselt kohandatud vastavalt publiku nõuetele. Väljaspool: kaupluse silt, valgustus õhtuti, vaateaknad, kogu maja esikül on püsivaks värbijaks, mille väärtust ei tohiks alahinnata.

3. Osavad ja usaldusväärsed teenijad. Teenijaskonna ettevaatlik valik: iga isiku õigele kohale asetamine ja rahuldamine edasisaamise ja sissetuleku kasvamise võimaluste läbi. Müügitehnika ja värbimise psükoloogia ning suggestiooni selgitamine. Meele tuletada, et viisakas kohtlemine ja publiku väsimata rahuldamine on müüja ülim kohus.

4. Täpne kontoritöö. Iga kiri, kõik arved ja trükitööd igapäevases ärielus võivad ja peavad olema — lisakulusid tegemata — alalised värbijad oma maitserikka välimuse läbi. Kirjavahetuse sisu olgu fraasideta, kuid siiski viisakas, kõigepealt aga keeleliselt õige. See äratav usaldust, toob väärtuslikke sidemeid ja uusi ostjaid.

5. Äri korraldus. Kontroll, statistika jne. on aluspõhjaks värbimisele. Nende tegurite otstarbekohane koostöötamine sihiteadliku ärijuhatuse all toovad edu reklaamimis,

Nüüd mõned aktiivse värbimise põhimõtted:

1. Õpitundma kaupa, millele tahad teha reklaami. Et miski kaubale reklaami teha, tuleb teda tunda; tema head ja pahed, toorained, ümbertöötus, müügi võimalused ja turud. Värbija peab õppima kauba üle otsustama ostja seisukohast.

2. Uuri oma müügiaparaati. Värbimine peab olema rajatud ettevõtte müügi sisseadetele. Värbimisekava peab olema nendega kooskõlas. Tagajärjekas reklaam võib aga kaasa tuua müügiaparaadi suuna muutuse.

3. Uuri oma ostjaskonda. Kes võiks olla ostjaks? Kes tegelikult on ostjaks? Milliseid ostjaid tuleks võita? Kus nad asuvad? Milliste abinõudega võiks neid mõjutada? Tuleb uurida nende isikute hariduslikku, seltskondlikku, varanduslikku seisukorda, tuleb tutvuda nende harjumuste ja huvidega.

4. Tööta läbi värbimise andmed. Tutvu värbimise psükoloogia ja suggestiivse mõjutamise põhimõtetega. Keel, millel värbime: kuju, mida tarvitame; kunst värbimise väljenduseks peavad meie kavadele elu sisse puhuma. Kuulutused, kirjad, plakatid tulevad valmistada selles mõttes.

5. Uuri hoolikalt reklaami abinõude muretsemist. Mõjuva reklaami suurte kulude juures on heade kaubamuretsetajate õige valik suure tähtsusega.

6. Tööta välja reklaami kava. Ärijuhatus määrab värbimise sihi ja piirid. Tööpõld määratakse ära, värbimise abinõud proovitakse, valitakse ja kohandatakse väljatöötatud kavaga.

7. Värbi sihi- ja kavakindlalt. Ära astu üle kindlaksmääratud plaanist ja eelarvest.

8. Uuri oma värbimise teostamist. Tuleb tähele panna: värbimise organisatsiooni — kuulutused, nende õigel ajal ilmnemist, plakateid, plakatite laialilaotamist. Müügi korraldus: kaupade õigeajaline jaotamine vahetkauplemise juures. Kaup ja värbimise abinõud vaateaknal.

10. Uuri värbimise tagajärgi. Tuleb tähele panna: värbimise kaudu saavutatud tellimiste ja ringkäigu arvused, üksikute abinõude tõhusust ja kogu reklaamirünnaku tagajärgi.

Nendele põhimõtetele ja reeglitele ongi rajatud kogu värbimisekunst. Nad annavad suurtes joontes värbimise töökava ja vastavad seega küsimusele: kuidas tuleb värbida.

Et mõjuda võida, selleks peab reklaamvõte omama nähtava kuju. Selleks on tema käsutuses palju abinõusid. Tahame neist siinkohal omandada ainult lühikese ülevaate. Kui mõtleme müügi-võimaluste otsimist — mis on ju värbimise sagedaim siht — siis on värbimise kandjaks enamasti kaup ise, siis sõna, kiri ja pilt.

Kauba tutvustamise tähtsamaks abinõuks osutub vaateaken. Selle kõrval on tähtis ka kaupade esitamine erilistel demonstratsioonidel, näitustel, messidel. Kasulik võib olla ka muustrite saatmine, kaubaproovide laialilootamine. Viimane sünnib harilikult ikka ühenduses mõne teise värbimise kujuga.

Suusõnaline värbimine sünnib esijoonel müüja läbi kaupluses, siis ka reisijate ja agentide läbi. Ta on suure tähtsusega, kuna isiklik värbimine on alati väga tagajärjerikas.

Kirjaliku värbimise juures tulevad esijoonel kõne alla kuulutused päevalehtedes ja igasugu ajakirjades; ka kuulutused aadressraamatutes ja kalendrites on sagedasti teatud piiratud värbimise otstarveteks tähtsad. Alles teisel kohal tulevad plakatid, sildid, müürirehed jne. Ainult plakatite abil ei saa kunagi teostada edurikast värbimise rünnakut. Ühenduses kuulutamise ja teiste värbimise toimingutega on plakatil — nimelt kunstiliselt maitsekal plakatil — siiski suur teene. Neid tarvitada võivad nende kõrge hinnaga tõttu aga ainult laialdaste võimalustega ettevõtted. Mainimata ei või siin jääda ka valgusreklaam, mis suurlinnades esineb suure tehnilise täiuslikkusega. Ta tasub ennast aga ainult harukordsetel juhtudel, kuna kulud on ebasuhteliselt suured.

Edusamme teeb ka praegu reklaamfilm, mida vist igaüks meie hulgast juba on näinud kinos. Teravmõtteliste võtetega saavutatakse siin sageli suuri tagajärgi.

Suure rühma värbimise abinõusid moodustavad ostjaskonna vahenditult „läbitöötamiseks“ tarvitatud äritrukitoed, nagu hinnakirjad ja kataloogid. Nendele on sugulased värbimise kirjad, milledele massiproduktsiooni peale vaatamata võib anda isikliku varjundi.

Lõppeks tuleb veel mainida kaudset värbimist maitseka pakkimise näol ja reklaami väikeste

tarbeasjakeste kinkimisega, millel on trükitud firmat meeletuletavad pealkirjad.

Peale ülalmainitute, ärielus enam või vähem korrapäraselt esinevate reklaamabinõude võib veel igasugu toiminguid ja asjaolusid kasutada kaupade tutvustamiseks. Et rahvast enesest kõnelema panna ja tähelepanu võita, selleks võib kasutada väga mitmekesiseid juhte ja ideesid.

Kuidas tuleb värbida ja milliseid abinõusid selleks olemas — seda me nüüd teame. Kas võib nüüd otsekohe alata värbimise toiminguga? Ei. Esiteks tuleb kokku seada värbimise kava.

See värbimise kava peab olema aluseks värbimise teostamisel. Ta määrab kindlaks sihi, värbimise strateegia ja taktika.

Värbimise strateegia hoolitseb, värbimise põhjapanevast ideest kinni pidades, selle eest, et saavutataks ülesseatud siht. Ta peab määrama värbimiseed ja abinõud kogemustel, mis põhjenduvad allpoolnimetatud põhimääruste uurimuste tulemusel:

Tunne oma kaupa!

Uuri oma müügiaparati!

Tutvu oma ostjaskonnaga!

Värbimise taktika määrab värbimise abinõude tarvitamise koha ja aja. Ta kooskõlastab üheks akkordiks kõik mitmekesised värbimise abinõud ja kontrollib värbimise teostamise tempo.

Reklaamiaruanne on värbimise eelarve: ta sisaldab üksikasjaliselt üldkulud reklaamiks teatud aja jooksul. Värbimise tarve, kulude eelarve ja abinõud tulevad kooskõlastada. Raskeim küsimus, mis siin esile tõuseb, on: kui palju peab mingi äri tarvitama reklaamiks? Sarnase küsimuse üldine vastamine on võimata. Ei leidu valemit, mille järele võiks arvutada seda summat. Sagedasti soovitatakse sarnase arvutamise aluseks läbimüüki. See annab praktiliste kogemuste järele, eriti vanadele ettevõtetele, täiesti usaldusväärse aluspõhja. Ettevõtte majandusliku seisukorra kohaselt tarvitatakse reklaamimiseks 1½ kuni 4% läbikäigust. Uued ettevõtted vajavad muidugi suuremat kapitali värbimiseks.

Ei ole seda kapitali olemas, siis tulevad kõrvale jätta laialtulatavused, kallid värbimise kavad. Ka väikeste abinõude otstarbekohane tarvitamine — eriti passiivse värbimise juures — viib kindlale, kuigi sagedasti aeglaselt saavutatud edule.

(Järgneb.)

Homme meritransport.

Selle pealkirja all annab ühes Prantsuse ajakirjas aru oma vaateist „Chargeurs Réunis“ direktor M. Breton. Ta võtab oma vaated kokku mitmekesiste punktide all. Need oleksid:

Merilaevanduse praegune seisukord. — Ei või öelda, nagu edeneks praegu meritranspordi ala. Selle põhjuseks on sõja tõttu tekkinud üldine tasakaalutus. Sõda tõi kaasa varem, üldise jõukuse kahanemise, ja seepärast on isegi riigid, kus seisab praegu enamik kulda — ikkagi vaesenenud. Üldine ostujõud on kahanenud, ja kuna transportärid ei julenud nõuda oma reisijatelt neid fenomenaaalseid hindu, et jatkata normaalselt 1914. a. katkestatud edukursi, tuli neil anda tagurpidi käik. See ongi põhjuseks, miks anti reisilaevale vähem kiirust, vähem mugavust ja loobuti liigitihedast liikumisest. See on ehk kahjatsusväär, kuid pole midagi parata. Ei tohita ometi unustada, et laevaärid on ikkagi kaubanduslikud ettevõtted ja et nad pakuvad oma „transportkaupa“ tarvitajaskonna ostujõu kohaselt. Kuidas homme reisilaev välja peab nägema, siis arvab autor, et tulevik on n. n. „ühtlase klassi“ ehk „ujuva hotelli“ päralt.

Uus idee: liita meri- ja õhulaevandus. — Usub sellesse, sest ta on teinud palju reise ja õppinud tundma palju rahvusi, keda kõiki on ühendanud vaid üks soov: suurem kiirus. Sel on kaks põhjust. Ookeanisõite kardetakse veel ikka. Kuigi on olemas sellega harjunud isikuid, siiski võib neiski „ohverdus Neptunile“ äratada soovi, võimalikult ruttu randa jõuda. Kuid peaasi: elatakse palju intensiivimalt kui vanasti. Meie põlve inimesele on aeg alati kiire ja kõigil on tunne, nagu oleks laeval veedetud aeg „maha visatud“. Õhusõit? Suurepärane Pariisi ja Londoni vahel. Kuid pikemas ulatuses on ta vähe realiseeritav. Vaatamata sellele, et kaubanduslennukid ei suuda praegu veel ette võtta reise üle 1500 kilomeetri, on ometi võimalik, et panakse elav inimene kabiini kinni enamaks kui päikese tõusust loojenemiseni. Ja seda juba füüsilistel põhjustel: närvlikkus, väsimus, mis tekib osalt mootori alalisest suminast ja teiseks tunde, et see ikkagi pole millegagi kindlustatud sõit — seda vaatamata kõigi aerotehnika edusammude peale. Vastupidi, laeval leiab reisija ees komfordi ja mugavuse. Siin on hapnikku küllalt, et elurõõmu alal hoida. Kuid näib, et võiks vaheldada aeroplaani väsimust merisõidu laisa rahuga. Võiksime kujutella laeva, mis oleks ühtlasi ka lennujaam. Selle mõtte on juba teostanud

sõjalaevastik. Miks ei uuri seda küsimust ka kaubalaevastik? Miks töötab inimvaim kõigepealt hävitamiseks ja mitte ülesehitamiseks? Kõik sõjalaevastikud on lahendanud lennuki ja laeva koostöö kahel viisil: 1) kui on tegu maalennukitega, mille peamine tähtsus on suur kiirus ja tegevusraadius, ehitatakse erilaevad n. n. aeroplaanikandjad ehk emalaevad, mis varustatud vastava superstruktuuriga, kus lennukid võivad maabuda, nagu kindlal maal; 2) hüdravioonide jaoks, mille eelistus on suur kindlus, varustatakse kõik suured soomuslaevad katapultidega, mis võimaldavad aparaadi väljajätmist säärase kiirusega, et ta vabalt võib lendu tõusta ilma vett puudutamata. Tagasitulek viimasel liigil sünnib laeva lähedal veele laskudes, kust ta juba laevale vinnab eriline tõstemast. On isegi veeluseid paate hüdroplaani kandjatena.

Tänu lennukile võib ookeanisõite tunduvalt vähendada. — Breton võib omale hästi ette kujutada laeva, mille pealised hitudused kujutaksid vägevast maabumissilda. Veelgi lihtsam oleks ükskõik millise reisilaeva varustamine hüdravioonide katapultidega. Kujutlege lennukitega varustatud laeva Bordeaux'st Rio de Janeiro'sse või Buenos Aires'i. Kiired laevad sel liinil sõidavad selle maa (16 sõlme tunnis) 17 päevaga. Vahekaugus on 11,500 kilomeetrit, kahetunnine nelja tunni kohta teeb säärase reisilaev 666 kilomeetrit. Vastupidi: hüdravioon võib 10 tunniga katta 1500 kilomeetrit, kuna sama aja jooksul laev teeb vaid 296 kilomeetrit. Reisija, kes võtab hüdroplaani hetkel, mil laev on lähenenud sadamale 1500 km. peale, võidab seega 1204 klm., s. o. ilusti kaks ööd-päeva, kui arvestame ka nende manööverdustega, mis laeval enne sildumist vajalikud. Kui tulevikus laevad on varustatud tarvilikkude seadeldustega, siis võib hästi juhtuda, et reisija lahkub päikesetõusu ajal Bordeaux'st, et õhtul edasi sõita mõni päev varem lahkunud laeval. Seega lühendaksime meie ülesõitu Buenos-Aires'i 5—6 päeva peale. Nii looksime meie ilusa vahelüli puhta lennu- ja puhta laevasõidu vahel. See oleks aga elujõuline.

Ka laevade liikumapanevate jõudude alal tuleb edeneda. — Viis valada vett katla, et siis sõe või masuudi põlemisprotsessi abil saavutada tarvilikku auru propellerite liikumapanemiseks — on lapsik. Tulevad tarvitusele võtta siseküttemootorid. Sel alal on meil sõda palju kasu saanud. Siseküttemootorite kasutamise osavuses on ta meid terve

kakskümmend aastat edasi viinud. — Saksamaal on katselatud n. n. Flettner'i süsteemi, kus katsutakse endise purjetaglaste asemel aparaati tarvitada, mis koondab endasse tuule. Praegu pole sel viisil mingisugust tähtsust, kuid peame temas nägema kui mitte homse, siis ülehomse transportelu odavat võimalust raskete kaupade veoks. — Tänapäeva propeller peaks uuega asendatama, sest propeller, mis liitub kogu pinnaga teda ümbritseva veega, kaotab palju oma energiast. Tingimata leitakse siin midagi uut, siis tõuseb ka laevade kiirus.

Kuidas parandada kaupade transportolusid? — Mida kõrgemale tõusevad palgad, seda enam oleme sunnitud tarvitama vaid suuri laevu. Suure laeva eksploatatsiooni-kulud pole mitte palju suuremad kui keskmisel või väikesel laeval. Sellest järeldused.

Tuleb koondada kogu jõud vaid väikese arvu sadamate peale. Sadamaid tuleb täiendada. Vaatamata kõigi seniste paranduste peale, ei pea nad ikkagi veel sammu uuendustega, mis teostatud laevaehituses. Laevaehituses tuleks teha kunstlik seisak, et sadamad järele jõuaksid ja isegi ees oleksid. Luleb kord juba loobuda iganenud meetoditest, mis laevasõitu praegu takistavad. Kõige rumalam neist meetoditest on see, kus isegi ühes riigis ära pillatakse oma tööjõud paljude sadamate peale. Prantsusmaale oleks soovitatav, kui tal oleks vaid kolm sadamat (La Manche, Atlandi, Vahemeri), kuhu oleks koondunud kogu tegevus. Need oleksid siis hästi varustatud seadelduste ja raudteedega. Inglismaa annab siin head eeskujut. Kuldranniku uue sadama Tacoradee avamise järgi on kõik sealsed teised sadamad suletud. Raudteedegi võrk on vastavalt ümber

paigutatud. Ja nii on Tacoradeel Lääne-Aafrikas suur tulevik. Ka teised maad toimivad nii. Belgial on vaid üks sadam: Antwerpen, Saksamaal kaks: Hamburi ja Breemen. Prantsusmaa on vaid erand oma suure sadamate arvuga.

Tänapäeva sadamad pole küllalt sügavad. — Väljaspool seda on veel teine nõue. Sadamad tulevad seevõrra süvendada, et nad võimaldaksid sisse- ja väljapääsu suurimagi veemahutavusega laevale. Juba eelpool on mainitud, miks hakatakse ala suuremaid reisi- ja kaubalaevu ehitama. Seni on laevade suurendamist määratud kaks dimensiooni: pikkus ja laius. Sügavus pole olnud tähtis. Seda põhjusel, et tänapäeva sadamad ei võimalda sissepääsu laevadele, mille süvis üle 8 meetri. Kui aga võidakse jõuda 12- ja 15-meetrilise süvise juure, siis on asjaajamine mittevõrra ökonoomsem. Säärane süvis võimaldaks laevu varustada tulusate propelleritega, mis tiirleksid aeglaselt — 50 kuni 60 korda minutis ja mitte rohkem. — Laev, mis tarvitab 10-sõlmelise kiiruse jaoks 100 tonni sütt (tänapäeva propelleriga), nõuab 12-sõlmelise kiiruse saavutamiseks 144,15 sõlme jaoks 225 ja 20-sõlmelise kiiruse jaoks 400 tonni sütt. Teiste sõnadega: korrutage kiirus kahega, ja teie söetarvitus on 4 korda suurem. Kütteaine konsommatsioon on enam-vähem proportsionaalne masina võimele, ja see võime kasvab kvadraadis kiirusega, mida laev annab. Suurendame me aga kandepinda, siis võime kiiruse saavutada vähe- ma võimega. Siin on kõik ekspordi ja odavuse küsimused koos. Ameeriklased teavad seda ja ehitavad juba praegu oma sadamad 20 meetrit sügavad.

Nii Prantsuse juhtiv äritegelane. H. H.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Autode, mootor- ja jalgrataste sissevedu Eestisse 1927. a.

Lärjekindlalt ja võrdlemisi kiiresti on Eestis nõudmine kiire ja hõlpsa liikumisvahendi järele kasvanud. Eriti kiiresti areneb autoasjandus. Alguses oli selle takistuseks halb teede seisukord, kuid viimaste aastate jooksul on teedele palju täpelepanu pöördud ja juba palju tehtud nende parandamiseks, nii et maanteed on nüüd märksa paremas seisukorras kui mõni aasta tagasi. Sellega ühes on ka autode arv suuresti kasvanud — 1922. a. oli Eestis kokku 256 sõidu- ja 195 veoautot. 1926. a. registreeriti vastavalt 709 ja 370 tk. Kuupalju autosid on juure tulnud 1926. a. ja 1927. a., ei ole veel teada, kuid nende sissevedu

on alaliselt kasvanud. 1927. a. loodi autosid ligi kaks korda niipalju kui 1926. a., nagu seda näitab allseisev tabel:

Sisseveo maa:	1927. a.		1926. a.	
	Tk.	Tuh. Emk.	Tk.	Tuh. Emk.
Sõidua autod.				
Ühisriigid	279	77.629,9	76	20.982,7
Prantsuse	65	20.287,0	70	20.012,6
Itaalia	25	7.704,0	18	6.879,0
Daani	18	4.890,0	13	2.944,5
Soome	4	1.140,0	5	1.456,0
Saksa	3	790,0	13	3.840,0
Inglise	2	750,0	2	680,0
Belgia	3	720,0	—	—
Rootsi	1	650,0	—	—

Seega on sõiduaautosid kokku sisse toodud:

1927. a.	400 tk.	114,6 milj. Emk. ja
1926. a.	197 tk.	56,3 milj. Emk. eest.

Peale selle toodi veel:

	1927. a.	1926. a.
Veoaautosid	4 tk. 4,1 milj. Emk.	3 tk. 1,2 milj. Emk.

Autode schassiisid ja osi 143,9 tn. 36,1 milj. Emk. 83,5 tn. 22,6 milj. Emk.

Nagu näha, eelistatakse Eestis Ameerika autosid, kuna nad on tugevamate masinatega ja vastavad paremini meie teedele. Peale selle on nad odavad. Teisel ja kolmandal kohal seisavad sisseveos Prantsuse ja Itaalia autod. Autode sissevedu Saksamaalt on vähenenud nende kõrge hinna pärast.

Mootorrattad leiavad Eestis palju vähem poolehoidu. Nende arv on koguni vähenenud:

1925. a. oli Eestis	337 ja
1926. a. oli Eestis	318 mootorrattast.

Sisseveos näeme samasugust tagasiminekut:

	1927. a.	1926. a.
Ühisriikidest	16 tk.	30 tk.
Saksamaalt	4 „	15 „
Inglismaalt	2 „	2 „
Mujalt	2 „	4 „

Kokku 24 tk. 2,1 milj. 51 tk. 2,6 milj. Emk. Emk.

Mis puutub jalgrattastesse, siis on nad Eestis laialdaselt tarvitusel, eriti maal. Kui palju neid Eestis tarvitusel, selle kohta puuduvad täpsed andmed. 1926. a. arvati nende arvu 17.000 peale, kuid praegu võiks nende arv olla ligi kahekordne, sest kauplemine jalgrattastega oli viimasel ajal õige elav.

Sisse toodi jalgrattaid järgmiselt:

	1927. a.		1926. a.	
	Tk.	Tuh. Emk.	Tk.	Tuh. Emk.
Saksa	4.013	30.351,8	2.929	23.380,6
Inglise	2.744	25.296,6	1.529	13.947,8
Läti	958	8.625,0	452	3.931,2
Prantsuse	599	5.501,0	455	4.393,8
Daani	400	3.913,0	321	2.940,0
Belgia	358	2.867,0	174	1.520,0
Soome	294	2.149,0	23	196,0
Rootsi	278	2.779,0	144	1.352,0
Danzig	15	150,0	—	—
Ühisriigid	7	80,0	—	—
Helweetsia	—	—	54	432,0

Kokku 9.666 81.712,4 6.081 52.093,4

Jalgrattaste osad 45,3 tn. 13.961,2 28,6 tn. 16.159,7

Välisturud Eesti lihakaupadele.

Lihakaupadest eksporteerib Eesti kõige rohkem sealihaga. Kolme viimase aasta jooksul on üldse eksporteeritud sealihaga mitmesugusel kujul:

	Tonnid.	Milj. marg.
1924. a.	507,7	69,2
1925. a.	919,1	143,5
1926. a.	1.485,6	242,1

Nagu need arvud näitavad, on sealihaga 1926. a. kaalu järele ligi kolm korda niipalju välja läinud kui 1924. a. Kuna 1924. ja 1925. a. värsket, soolatud ja ka suitsutatud sealihaga rohkelt eksporteeritud, on 1926. a. sealihaga enamasti pekoni kujul välja läinud — eksporteeritud 1.485 tonnist sealihast oli 1926. a. 1.384 tonni pekoni. Värsket ja soolatud sealihaga ei läinud 1926. a. välja rohkem kui ligi 90 tonni ja suitsutatud sealihaga ainult 12 tonni.

Mis puutub üksikutesse turgudesse, kuhu läheb meie sealihaga, siis on pekoni turuks inglise turg olnud. Mujale on viimasel paaril aastal ainult natuke üle paari tonni kahe aasta kohta kokku läinud. Värsket ja soolatud sealihaga oleme saatnud mitmetele maadele, kuid ainult Rootsi kohta võib öelda, et ta sellele lihale suuremat ja püsivamat turgu on pakkunud. Soome on küll püsivalt meilt seda kaupa saanud, aga ainult mõne tonni aastas. Suitsutatud sealihaga on meilt läinud õige paljudele maadele, aga igale vähe. Suuremad ostjad sellel lihaga olid Rootsi ja Soome viimasel paaril aastal. 1924. a. andmed ei paku täit selgust.

Veiseliha väljavedu oli:

	Tonnid.	Milj. marg.
1924. a.	233,2	16,7
1925. a.	302,4	25,8
1926. a.	268,3	23,0

Sellest lihast läks 1924. a. 103,7 tonni, 1925. a. juba 279,3 tonni ja 1926. a. 223,3 tonni Rootsi. Veiseliha on meilt ka veel Saksamaale järjekindlalt läinud, kuid vähe. Siiski tõusis väljavedu Saksamaale: 3,5 tonni pealt 1924. a. 28,1 tonni peale 1926. a. Muudest meie veiseliha saajatelt maksab nimetada Soomet. Sinna on läinud 1924. a. 18,1 ja 1926. a. 16,8 tonni.

Meie lambaliha väljavedu näitab viimasel kolmel aastal tugevat tõusu. Veeti välja:

	Tonnid.	Milj. marg.
1924. a.	33,3	2,8
1925. a.	174,3	17,5
1926. a.	271,8	32,0

Lambaliha saajaks oli Rootsi. Teistele maa-
dele on läinud ühel ja teisel aastal ainult mõni-
sada kilogr.

Meie vasikaliha väljavedu on üldse
väike, aga on siiski aast-aastalt suurenenud.
Veeti välja:

	Tonnid.	Milj. marg.
1924. a.	9,7	0,4
1925. a.	23,5	1,5
1926. a.	30,3	2,6

Vasikaliha läks 1924. a. peaaegu kõik Saksa-
maale, hiljem on ta 1925. a. kõik ja 1926. a.
peaaegu kõik saadetud Rootsi.

Meie kodulinnaulihale on tähtis ja pü-
siv turg ka Rootsi olnud.

Muude lihakaupade väljavedu on koguni
väike.

Või väljavedu märtsikuus 1928. a.

Piimasaaduste väljaveo kontrolljaam vaatas
märtsikuus jooksul läbi ja tunnistas väljaveoks
kõlblikuks 10.201 tonni võid, nettokaaluga 519,8
tonni. Sellest läks suurem osa — 7.392 tonni
(376,5 tonni) — Saksamaale, kuna ülejäänud osa
(2.809 tonni — 143,3 tonni) saadeti Inglismaale.

Läinud aasta märtsis veeti välja 8,349 tonni,
seega tänava 1.952 tonni võrra rohkem.

Võid eksporteerisid tänava järgmised firmad:
P. K. „Estonia“, A/s. Einpaul, C. F. Galnbäck,
E. P. T. Ü. ja E. P. Liit.

Kaubandus-tööstuskoja liige Toomas Nigul †

Hiljuti lahkus surma läbi Kaubandus-tööstus-
koja liige Toomas Nigul. Nigul on sündinud 21.
juunil 1860. aastal Tartumaal. Iuba 21-aastaselt
avas Nigul oma tööstuse Narvas, tegutses hiljem
Petrogradis, Tallinnas, Narva-Iõesuus, Miitavis
ja mujal.

1921. aastast peale asus Nigul jälle Eestisse,
nimelt Viljandisse, kus avas oma pagaritööstuse
ja kus ta ka surmani töötas.

Viljandis võttis Nigul õige elavalt osa selts-
konnategevusest, eriti suure hoole ja armastuse-
ga tegutses ta kohalikus käsitöölaliste abijandmise
seltsis.

Toomas Niguli surmaga kaotas Viljandi
käsitöölaliste ja töösturite kogu oma hoolsama ja
kohusetruuma liikme,

Soome:

Veksliprotetid. Märtsis protestiti
Soomes 469 vekslit 2½ milj. Smk. eest (1. a. märts-
sis 693 vekslit 2,7 milj. Smk. eest). K. a. esime-
sel veerandil on kokku protestitud 1435 vekslit
7 milj. Smk. väärtuses (1. a. samal ajal 1972
vekslit 10 milj. Smk.).

Välismaalaste äritegevuse piir-
ramise tarvidusest kõneldi viimasel metsade
päeval, ka ajakirjandus toetab seda nõudmist.
Kõneldakse, et seni ärisoodustused välismaalaste
leeg suured olnud, viimasel ajal ostvat välis-
maalased kinnisvarasid suurel määral üles. Oli-
gugi, et Soomes ilma eriloata välismaalane kin-
nisvara omandada ei saa, tehtavat seda fiktiiv-
selt viimasel ajal. Seadusest mööda hiilides asu-
tatakse välismaa kapitaliga osatühisusi, kes siis
kinnisvarasid omandavad.

Puutööstus langeva konjunktuuri ees. Hiljuti avaldas suurem Soome puu-
tööstuse ühisus „Enso Gutzeit o.ü.“ aastaaruande
(selle o.ü. bilanss on 681 milj. Smk.), kus jälle-
gi toonitatakse, et Soome puutööstus ei ole praeguse
tarvituse juures kauemaks ajaks tooresai-
nega varustatud. Viimase aasta puukauba välja-
veo rekord arv tõusis. 278.000 standardini. Ühtlasi
annab tunda puukauba üleproduktsoon ilmaturul.
Puu väljavedu on suurenenud ka teistest maa-
dest, ning selle tagajärjeks on, et puuturg kül-
lalt kindlustatud ei ole. 1926. a. väljaveo rea-
liseerimine sünnitab raskusi. Paberi, tselluloosi
ja puumassi produktiooni on iseäranis suurel
määral Kanadas laiendatud, nende kaupade maa-
ilmatoodang on juba tarvidusest suurem, mille
tagajärjel on tekkinud hindade langemine. 1928.
a. müüdud tselluloosi hind on 450 Smk. tonni
pealt odavam kui eelmisel aastal. Puumassi hin-
dade langemine on praegu nii kaugele jõudnud,
et enam valmistuskulusid ei tasu. Nii seisvat
puutööstus langeva konjunktuuri ees.

Streigid. 31. märts. algas Hyvinkää
tekstiiltehases streik, millest võtab osa 1200 töö-
list. Streikijad nõuavad 10% palgakõrgendust.
31. märts. hakkasid streikima Inkila saeveski töö-
lised, põhjuseks majanduslikud nõudmised. 6. apr.
algas Noki kummivabrikus streik, põhjuseks kol-
lektiivlepingu sõlmimine, mille suhtes kokku ei
suudeta leppida, streigib 800 töölisi, Tampere
streigivad juba 3 nädalat rätsepätöölised.

Rootsi:

Majandus. Veebruarikuu väliskauba-
duse bilanss osutus suuresti passiivseks, nagu
seda juba ette oli arvata, kuna suurtes väljaveo-

tööstustes tööseisak edasi kestis. Sissevedu oli 127,2 milj. kr., väljavedu — 81,4 milj. kr., sisseveo ülekaal seega 45,8 milj. kr. See on halb saavutus, kui seda võrrelda 1927. a. vastavate arvudega, mil sissevedu oli 108,4, väljavedu 91,9 ja sisseveo ülekaal 16,5 milj. kr. Ühtlasi näitab see, millist suurt osa etendavad Rootsi majanduses mäe-, puu- ja paberitööstus. Suurenenud passiivsust tuleb osalt panna suurema toorainete sisseveo arvele nendes tööstustes, mis konfliktist pole puudutatud (tekstiil- ja nahatööstus); ka on õlikooke ja bensiini märksa rohkem sisse veetud kui mullu. Väljaveos on ainult metalltooted ja tulitükud püsinud endisel tasapinnal, kuna saetud puukaup, paberimass ja paber tugevasti tagasi on läinud. Paberimassi on veebruaris välja veetud ainult 30% mullusest. Ka või väljavedu on võrreldes mullusega väiksem.

Puukaupu olevat kuni 1. aprillini müüdnud u. 450 standardi, mis on u. 100.000 standardi vähem kui mullu vastaval ajal. Tähendatakse, et selle peapõhjuseks on Venemaa võistlus. Ka Soome olevat seetõttu tänavu vähem müüdnud.

Masinatööstusel on võrdlemisi head konjunktuurid püsinud; vedurite, telefoni-aparaatide ja kuulilaaagrite müük on suurenenud, seevastu on piimatööstusriistade müük veidi tagasi läinud.

Väiksemate streikide tõttu (m. s. suhkrutööstuses) suurenes töötajate arv märtsikuus 60.000-ni.

15. märtsil ratifitseeris riigipäev Rootsi-Soome kaubalepingu.

Leedu:

Tööstus. Leedus töötab 6 tuletikuvabrikut, mis 8-tunnilise tööpäeva juures 1927. a. laskisid turule 168 milj. karpit tuletikke, kuna üldine tööpäevade arv tõusis 150-ni aastas. Vabrikute omanikud pöördusid valitsuse poole märgukirjaga, paludes mitte anda uusi lubasid tuletikuvabrikute asutamiseks.

N. Vene kaubanduslik esindaja Kaunases lubas Schmidt rauavabrikule veel ühe milj. liti eest uusi tellimisi. Selles asjas sõitis üks vabrikute esindajatest Moskvasse.

1927./28. a. asutas vabrik keti- ja naelavalmistamise osakonnad, mis aastas võivad valmistada umb. 50 vagunit kaupu.

Väliskrediit. Leedu konsul Londonis peab Inglise firmadega läbirääkimisi 15.000 naelsterlingi laenu saamiseks Kaunase veevärgi ja kanalisatsiooni materjalide ostmiseks. Laenu garanteerimist nõutakse Leedu Panga poolt.

Inglise firma „Gordon Keno Trading Co“ pakub Leedule Telsiai-Kretinga raudtee ehitamiseks 25 milj. liti laenu. Firma viiks 2 aasta jooksul kõik tööd läbi — ehitaks jaamad, telegr. telef.-ühenduse jne. Laen tuleks 8 aasta jooksul tasuda. Peale selle pakub tähendatud firma veel 2 milj. naelsterlingilist laenu maanteede parandamiseks.

Daani:

Protoktsionismi arendamise püüded lõpuliku löögi saanud. Sisseveotollide tõstmise küsimus tekstiil- ja nahakaupade pealt kerkis jällegi päevakorradele, kuna konservatiiv-erakond esines riigipäeval jällegi oma endise ja varem juba tagasilükatud ettepanekuga, selles ainult mõningaid muudatusi tohes, et ta oleks vastuvõetav sotsiaaldemokraatidele, kes oma tollipoliitikas läinud aastal juba järsu pöörde tegid, asudes protektsionismi teele. Kuid päris ootamatult hääletasid sotsialistid kava jällegi maha, millega siis tollide tõstmise küsimus nüüd lõpuliku hoobi sai.

Pankade aruanded 1927. a. tegevuse kohta, mis ilmusid märtsis, näitavad, et möödunud aasta ei ole olnud kuigi hiilgav pangasjandusele. Nii on üks pealinna pank (Erhvervsbanken) likvideerimisele läinud, kuigi hoiussummad täielikult välja makseti, üks teine pank (Købmandsbanken) oli sunnitud mahakirjutuste puhul annulleerima osa aktsiakapitalist, kuulus Landmandbankeni asi on alles nüüd lahendamisel jne. Dividentide aktsionäridele andsid pealinna pangad järgmiselt: kolm panka 0%, kaks 5%, üks 6%, üks ja kaks panka isegi 10%. Hoiussummade pealt makseti 3½%. Diskontoprotsent oli 5.

Lõuna-Jüti majanduslikud raskused kipuvad igal kevadel oktsesse sünnitama. Nii oli seal läinud aastal kurikuulus talupoegade „iseseisvuse“ kukkumine Cornelius Peterseniga eesotsas. Käesoleva aasta märtsikuul kogunes seal kokku paartuhat „koduta“ isikut, et ühiselt Kopenhaageni peale marssida. Nende hulkurite etteotsa ja juhiks asus kuningliku lennuväe ohvitser Clausen-Kaas. Täielises sõjaväelises korras ja diistsiplineeritult liikus see vägi oma ohvitseri juhatusel 130 kilomeetrit oma sihis Kopenhaageni poole, teel lastes enmast toita kommunaalasutuste poolt ning rohkeid andeid kogudes. Võimudel oli palju tegemist nende hulkurite laialiajamisega. Tuli minna kompromissi peale, andes rongikäigust osavõtjatele toe-

tust ja priipiletid raudteedel kojusõiduks. Väevalt jõudis see palju tolmu tõstnud asi vaikida, kui jallegi Lõuna-Jürist teated tulevad ühe uue talupoegade liikumise üle. Ärevuste sünnitami-

ses on seal ka palju süüdi vähemrahvuslik Saksa element, kes rahulepingu põhjal Daani kodakondsusse sattusid ja nüüd suure „Vaterlandi“ poole tagasi vaatavad.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas:

I. A. Sisseveotariifis.

Suured nahad, kaetud lakkvärvi taolise tselluloid värviga ning kunstlise marastusega, t. t. § 55 p. 6 —20% alla kuuluvaks, kui suured nahad kunstlise marastusega, märkus 3 järele. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1607).

Cellophani taolised lehed, kaubanduslise nimetusega „Transparit“ t. t. § 68 alla kuuluvaks, kui lehed kunstlisest materjalist, seletades, et samasugused lehed ilustatud, või teosed nendest, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvad. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1600).

Segud mineraalainetest ja süsivesikutest, tarvitavad nahatööstustes naha lõpulikuks väljatöötamiseks (Zurichtung), aga mitte parkimiseks, t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks, kui mehaanilised segud eraldi nimetamata. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1598).

Taimelima (Pflanzenschleim), tarvitavad nahatööstuses, naha lõpulikuks väljatöötamiseks, aga mitte parkimiseks, t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks, kui mehaaniline segu eraldi nimetamata. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1598).

Puust kolmnurgad ilma mõõdetudeta, t. t. § 216 alla kuuluvaks, kui joonistuse tarbeasjad. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1603).

Värvide sissepakkimiseks tarvitataivate kotikeste jaoks väljalõigatud paberilehed (kokkuliimimata), millel trükitud Eesti kui ka võõrakeelse tekstiga värvi nimetus, omadus ja tarvitamise viis ning katla juures riidet värvivat kahte meest kujutav firma märk, t. t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks,

kui paber ilustusega. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1604).

Paber, mis pressimise ja värvimiseteel, mitmevärviga, ussinahataoliseks tehtud, t. t. § 177 p. 3 alla kuuluvaks, kui paber ilustatud pressimise ja värvimise teel. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1605).

Tselluloidist väiksed mitmevärvilised tuuleveskitiivid. t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui laste mänguasjad. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1609).

Tselluloidi kesta paigutatud punasevärviline lihvitud klaas, mis tarvitatakse jalgratta taga märguandmise laterna asemel, t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui tselluloidist teosed, (Jalgratta tarbeasjad, mitte osad). (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1609).

Metallist mitmekujulised teosed („Walther's Metallbaukasten Stabil“), mis sisse toodud ühises karbis ja mida tarvitatakse laste mänguasjadena igasuguste miniatüür masinate, aparaatide jne. taoliste kujutiste kokkupaknemiseks, t. t. § 215 p. 3 alla kuuluvaks, kui laste mänguasjad lihtsast metallist. (T. K. otsus 24. III. 28. a. Nr. 1608).

Lühikesed asbesti kiud (umbes 40% segust), segatud liiva, magneesiumi ja raua silikaatidega, t. t. § 69 p. 2 alla kuuluvaks, kui asbest kiudes. (T. K. 31. III. 28. a. Nr. 1612).

Reklaam-silt raudplekist, lakeeritud, reklaamitava kauba ja firma nimetusega ja selle firma joonistusmärgiga, t. t. § 154 p. 2 alla kuuluvaks, kui raudplekist teos ilustusega. (T. K. otsus 31. III. 28. a. Nr. 1614).

Lehtrauaast muldakooldamise külvlid („Groundhog“), 2 puust käepidemega ning liikuva sangaga külvlid edasivedamiseks, t. t. § 167 p. 4. alla kuuluvaks, kui põllutööriistad. (T. K. otsus 31. III. 28. a. Nr. 1617).

Uusi seadusi ja määrusi.

„Riigi Teataja“ nr. 26 (30. 3. 28.)

Tariifinõukogu otsus sadamamaksude kohta.

„Riigi Teataja“ nr. 27 (2. 4. 28.)

Määrus kuldfrangi kursi kohta (1 kfr. = 0,73 kr.) aprillikuu peale. „Riigi Teat.“ nr. 28 (5.4.28)

Meremeeste seadus.

Eesti-Läti ajutine majandusleping.

„Riigi Teataja“ nr. 29 (7. 4. 28.)

Määrus kinnitustepingute sõlmimise kohta välisvaluutas.

Äriettevõtete koosolekuid.

5. mail:

A.-S. „Rumberg, Tuberg ja Ko“, korralline peakoosolek kell 18, Tallinnas S. Kloostri 22/18.

A.-S. „Schilling ja Volkmar“, aktsionäride aasta-peakoosolek kell 18, Tallinnas Lai t. 28.

O.-Ü. „Mc. Kibbin, G. Malkov-Pannin ja Ko.“ järjekorralline peakoosolek kell 14, Tallinnas, U. Sadama 11.

6. mail:

A.-S. „D. Mirvitz ja Pojad“ korralline peakoosolek kell 18, Tartus, Raekoja 6.

7. mail:

A.-S. „Krotus“ Aktsionäride korralline peakoosolek kell 17, Tallinnas, Kätusepapi 35.

A.-S. „Eestimaa Keemiateshas“ aktsionäride korralline peakoosolek kell 14 Tallinnas, Kätusepapi 37.

8. mail:

A.-S. „Concordia“ korralline peakoosolek kell 18,30, Tallinnas, Pikk t. 28.

9. mail:

A.-S. „Eesti Vosvoriit“ aktsionäride korralline peakoosolek kell 17, Tallinnas, Lai t. 41.

10. mail:

A.-S. „E. M. Usvansky ja Pojad“ korralline peakoosolek kell 18, Tartus, Kaluri t. 45.

Tooresnaha Import ja Eksport O.-Ü. korralline peakoosolek kell 18 Tallinnas, Vilmsi 41.

11. mail:

A.-S. „Pallas ja Ko“, korralline peakoosolek kell 18, Tallinnas, Maakri t. 6.

A.-S. „Osa“, korralline peakoosolek kell 18, Tallinnas, Uusturg 11.

A.-S. „Mey ja Landesen“ korralline peakoosolek kell 17,30 Tallinnas, Viru t. 9.

12. mail:

Kreenholmi puuvillasaaduste manufaktuuri O.-Ü. korralline peakoosolek kell 12 Tallinnas, Pikk 68.

13. mail:

A.-S. „Reinhold Tofer“ korralline peakoosolek kell 11, Tallinnas, S. Karja 18.

14. mail:

A.-S. „H. Sinisoff“ korralline peakoosolek kell 17, Tallinnas, Valli t. 10.

15. mail:

A.-S. „Baltika“ aasta-peakoosolek kell 12 Tallinnas, Pikk t. 50.

A.-S. „Asserin“ korralline peakoosolek kell 16, Tallinnas, Merepiiestee 17.

Turgude ülevaade.

Teravili, jahu, jõutoidud. Kuna Venemaa viljaeksport praegu vähene ja ainult Ameerika kui suurem vilja väljavedaja kõne alla võib tulla, on hinnad teraviljaturul hakanud tõusma. Eesti põllupidajale, kes oma ülejäägid juba varemalt ära müünud, on sellane konjunktuur teataval määral kahju toonud. Praegune hinnatõus oleneb täielikult Ameerikast, kes on ainus Euroopa viljaga varustaja. Ameerika rukis Tallinna kaubabörsil noteeriti 18. aprillil 3.80 — 3.85 kr. puud. Kohalikud veskid tõstsid ühenduses seega ka jahuhinda ja neile järgnesid ka teised jahudega kauplejad. Sissevedu Saksamaalt jäi soiku, tuuakse sisse ainult veel seemnevilja, kaeru ja otri. Seemnekaarte hind 3.30 — 3.40 ja seemnetrade hind 3.90 — 4.00 kr puud. Nõudmine seemnevilja järele on läinud aasta lõikuse

halva tera tõttu väga suur. Seemnevilja ostmiseks tõusevad laenuõudmised 4,4 miljoni kroonini. Eriti elav on nõudmine linaseemne järele, mille hind külvisemne eest on tõusnud 6.00 kr. peale. Tänavune soodus konjunktuur linaturul näib põllumeestele tõuke annud olevat lina külvipinda suurendada.

Ka jõutoitude turul valitseb suur elavus; hinnad seisavad muutumatult kõrged.

Kartulite eksport on alanud uuesti ja võib minna elavamaks, kui arvesse võtta olemasolevaid suuri tagavarasid. Eksportkartuli hind on 1.25 — 1.30 kr.

Karjasaadused, kala.

Võiturg lood, hinnad, 46 — 48 kr., on pisut langenud. Peaostja on Saksamaa. Uuesti on ala-

nud munade väljavedu, hinnad — I sort 7920 kr. kast (1440 tükki).

Looma- ja sealiha hinnad on halbade tõe tagajärjel, mis linnadesse vedu takistab, kõvasti tõusnud. Loomaliha I sort — 10 — 14 kr., sealiha I s. 18.80 — 20 kr. puud.

Vähese kalasaagi tõttu Eesti vetes on uuesti elavamaks muutunud heeringate import, mis läinud aastal tunduvalt vähenes.

Lina. Linaturul on viimasel ajal vaikne, sest nõudmine on vähenenud. 18. aprillil noteeriti — Lõivonia R. 26 — 26.50, Petseri 28.50 — 28.75, Võru 28 — 28.50, Tartu 26 — 26.50 kr. pd.

Hinnad, mis pisut langenud, on siiski veel küllalt kõrged, mispärast välismaa ostjad ilmuvad tagasihoidlikkust. Eestis on veel umbes 1500 tonni müümata linu, mida produtsendid hinnatõusu ootel oma käes hoiavad.

Suhkur. Suhkru tarvitus näitab tõusutendentsi ja kaetakse sisseveoga Tšehhoslovakkia ning Poolast. Noteeritakse läbistikku 6.80 kr. pd. Konkurents on suur, nii et kaupmehe teenistus suhkru pealt ulatub väevalt 8 — 10 sendini puudast.

Teatavat ärevust tekitas suurema partii Vene suhkru jõudmine Eesti turule, mida üksikmüügil müüdi 16.50 senti nael. See hind on tunduvalt madalam kui maailmaturu hindade järele kalkuleeritud minimaalsem üksikmüügi hind. Seepärast arvatakse õigusega, et Vene kaubandus-esindus suhkru kaugelt alla omahinna turule on lasknud.

Kunstl. põlluramm. Selgitava propaganda tagajärjel on kunstl. põllurammu tarvitamine tunduvalt kasvanud. Nõudmine oli ajuti nii suur, et suured laod tühjaks müüdi. Nüüd on jällegi suuremad partiid salpeetrit, superfosfaati ja kaalisoola kohale jõudnud. Kasvatatavate leiab ka vosvorit (25 — 27%), mille hind on 5 kr. 100 kg. pealt.

Masinarihmad. Tihendused. Kummikaubad.

Rihmarattad. — Kõiksugu vabrikutarbed.

Prahtide turg.

Prahihinnad olid järgmised:

Lina: Tallinn — Stettin 22/6 sh. Ghent 22/6, — Dundee 32/6, — Belfast 50/— 52/— sh. tonnist. Metsamaterjal D/B/B, Tallinn — Antwerpen sh. 38/— Hull 42/6 —, Manchester 55/— stand. Segakaup Tallinn — Stettin sh. 12/— 25/—, Stokholm kr. 10 — 30.— Või: Tallinn — Stettin sh. 12 — 25/—, Stokholm kr. 10 — 11.

Jääklausel jääb ära 1. maist.

Toiduainete turg.

London.	
25. IV. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. n.	
Northern Manitoba . . . . . £	— — —
Hard Winter . . . . . "	— — —
Rosario Santa . . . . . "	— —52/6
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba . . . . . "	— —41/6
Austraalia . . . . . "	— —37/6
Kansas . . . . . "	— —41/9
Odrad Kanada Nr.3, kaal —	
370 Ingl. naela. . . . . "	— 39/9
California kaal — 424 Ingl. naela . . . . . "	— 51/—

Kasrad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata . . . . . "	32/—
Canada Nr. 2. . . . . "	36/—
21. IV. 28. Linad, cif.	
Riga Z K. . . . . "	103 0 — —
Pärnu H. D. . . . . "	98.0 — —
Slanetz U/A Medium. . . . . "	113.0 — —
Bacon, kaal 112 Ingl. naela,	
Iiri . . . . . "	97.0 — 108.0
Daani . . . . . "	81.0 — 87.0
Kanada . . . . . "	78.0 — 83.0
Ameerika . . . . . "	— — —
Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglise . . . . . "	10.0 — 13.0
Iiri . . . . . "	11.6 — 12.6

Või, kaal 112 Ingl. n.		
Hollandi	sh.	— — 172.0
Daani	"	176.0 — 178.0
Uns-Meremaa	"	150.0 — 170.0
Austraalia	"	144.0 — 158.0
Argentiina	"	148.0 — 160.0
24. IV. 28 Eesti või	"	170 — 168
Läti või I sort	"	— — —
" " II "	"	168 — —

Hamburg.

21. IV. 28. Nisu		
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	280—282
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		17.30
Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl.	16.—
Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin	\$	7—9

Rukis		
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	294—296
Western II, cif 100 kgr eest		14.40

Kaerad		
Sisemaa, tonni eest	Rmk.	272—286

22 IV 28. Odrad, suve

Sisemaa, tonni eest	Rmk.	258—300
21. IV. 28. Suhkur		
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£	14/6 3/4
Saksa „Ekspori“, 50 kgr. eest termiin	"	14/7 1/2
Riis Burmah II, 50 kgr. eest	"	14/6

Rasv

Purelard American, 100 kgr. eest	\$	31 3/4
Steamlard 100 kgr. eest	"	31 1/2

24. IV. 28. Või Berliini en gros hinnad, tsentneri eest

Sisemaa I sort	Rmk.	171
" II "	"	160
Välismaa I sort	"	—
" II "	"	205—209
" III "	"	—
Eesti või	"	180—182
Läti punane	"	—
" must	"	—

Välisbörsid :

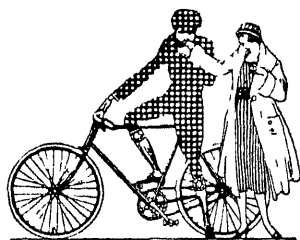
	L O N D O N										
	13. IV	14 IV	16. IV	17. IV	18. IV	19. IV	20. IV	21. IV	23. IV	24. IV	25. IV
Frank	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02
Dollar	4.8840	4.8837	4.8834	4.8834	4.8834	4.8832	4.8818	4.8821	4.8822	4.8818	4.8809
Rootsi kroon	18.18 1/8	18.18 3/8	18.18 1/4	18.18 1/2	18.18 3/4	18.18 5/8	18.18 3/4	18.18 5/8	18.18 3/4	18.197	18.19 3/8
Daani kroon	18.198	18.198	18.198	18.20	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 1/4	18.20 1/4
Norra kroon	18.26 1/4	18.26 1/4	18.258	18.24 3/4	18.28 5/8	18.24 3/4	18.24 5/8	18.24 7/8	18.25 1/4	18.25	18.24 5/8
Saksa mark	20.41 3/8	20.41 1/8	20.41 3/4	20.41 3/4	20.42 7/8	20.42 1/4	20.42 1/4	20.41 3/8	20.41 3/4	20.41 1/4	20.40 7/8
Soome mark	193.90	194.00	194.00	194.00	194.00	194.00	193.80	193.95	193.95	193.95	193.90
Floriin.	12.1100	12.1100	12.1087	12.1025	12.1025	12.1050	12.1112	12.1106	12.1112	12.1118	12.1112
Liir.	92.52	92.51	92.50	92.50	92.51	92.58	92.61	92.61	92.61	92.65	92.64 5/8
Helveetsia fr.	25.33 5/8	25.33 3/8	25.33 3/4	25.33 7/8	25.328	25.33	25.32 1/4	25.32 5/8	25.35 1/8	25.327	25.32 5/8
Tshehhosl.kr	164.75	164.81	164.81	164.81	164.75	164.75	164.75	164.68	164.75	164.75	164.62
Belgia frank	34.94 5/8	34.94 7/8	34.94 3/4	34.948	34.95 1/4	34.97 1/4	34.96 1/4	34.96 3/8	34.96 1/8	34.95	34.94 5/8
Shillingid	34.72	34.72	34.72	34.72	34.72	34.72	34.70	34.71	34.71	34.70	34.69
Poola slot											
Pengo	27.95	27.95	27.95	27.97	27.97	27.95	27.95	27.96	27.96	27.94	27.96
Latt	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.20	25.20
Litt	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv.	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	944.—	949.—	949.—	—
Eesti kroon.	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20
Höbe p/unts	2/2 1/4	2/2 5/16	2/2 1/4	2/2 1/4	2/2 3/8	2/2 7/16	2/2 5/16	2/2 3/8	2/2 7/16	2/2 5/8	2/2 0/16
Plaat. p/unts		300/307/6						300/307/6			
Kuld p/u.					84/10 1/2	84/11 1/4	84/11 1/4			84/11	

	B E R L I N										
	13. IV	14. IV	16. IV	17. IV	18. IV	19. IV	20. IV	21. IV	23. IV	24. IV	25. IV
Naelsterling	20.413	20.411	20.415	20.419	20.426	20.421	20.412	20.414	20.413	20.411	20.404
Frank	16.46	16.455	16.46	16.465	16.47	16.47	16.46	16.46	16.465	16.465	16.455
Dollar	4.180	4.180	4.18	4.181	4.1825	4.182	4.1815	4.182	4.1815	4.1815	4.1815
Rootsi kroon	112.29	112.23	112.28	112.25	112.30	112.30	112.25	112.23	112.23	112.18	112.14
Daani kroon	112.19	112.19	112.20	112.18	112.22	112.19	112.16	112.16	112.17	112.15	112.15
Norra kroon	111.73	111.73	111.76	111.89	111.93	111.93	111.87	111.85	111.88	111.84	111.84
Soome mark	10.525	10.52	10.52	10.52	10.523	10.523	10.523	10.523	10.521	10.524	10.522
Floriin.	168.57	168.52	168.52	168.72	166.79	168.72	168.53	168.58	168.58	168.55	168.50
Liir.	22.07	22.065	22.075	22.07	22.09	22.075	22.05	22.046	22.05	22.02	22.035
Helveetsia fr.	80.57	80.57	80.60	80.85	80.64	80.64	80.60	80.61	80.59	80.59	80.50
Tshehhosl.kr.	12.384	12.385	12.39	12.39	12.394	12.389	12.388	12.389	12.388	12.389	12.388
Belgia frank.	58.41	58.42	58.43	58.415	58.42	58.395	58.39	58.38	58.38	58.40	58.415

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritava kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahu:	nisu, pehme, kõrgem s.,		Ölikoogid, linaseemne	pd.	3.35
	Ameerika ja inglise	pd. 7.90—8.10	" päevalille	"	3.30
	" sõre, kõrgem sort		" soja, tangud	"	3.50
	Ameerika ja inglise	" 8.00—8.15	Jahu, päevalille	"	3.40
"J. Puhk ja Pojad"	rukkijahu	4.20—4.30	Segajõutoit I s.	"	3.35
	püül	5.30—5.50	" II s.	"	2.90
"J. Puhk ja Pojad"	suurveski		Mais	"	—
	saadused. Hinnad arvatud 50		Suhkrupeedi koogid	"	—
	klg. eest ühes valge puuvil-		Nisukliid	"	2.50—2.55
	lase kotiga.		Puuvillane riie, Bjas	arss.	0.42—0.52
	Püüljahu:		" Mitkal	"	0.32—0.38
Rukkijahu:	patent (à 50 kg.)	puud 6.30	Lina, Liivi R	pd.	26.00—26.50
	harilik	" 5.50	" Petseri	"	28.50—28.75
"Eesti Parem"	saiajahu à 50 kg.	" 8.25	" Võru	"	28.00—28.50
"Kalev"	" " " "	" 7.95	" Tartu	"	26.00—26.50
"Taara"	" " " "	" 7.65	Linaseemned, õli, 90% basis .	"	—
"Kungla"	" " " "	" 7.05	Kivistüsi, auru, Yorkshire, 2 k. pest.	"	0.42—0.43
"Sampo"	" " " "	" 6.65	" " Newcastle	"	0.41—0.43
Manna	" " " "	" 8.85	" sepa	"	0.43—0.44
Granular	" " " "	" 8.05	Koks, valu	"	—
" poolsõre	" " " "	" 8.45	" gaasi	"	0.65
" sõre	" " " "	" 8.55	Põlevkivi, I sort A	"	0.10
A/S. Rotermanni teh.:			" I " B	"	0.09
Jahu:	nisu, pehme — sõre	" 6.60—8.90	" II " "	"	0.075
"	rukki	" 4.00—4.10	" III " "	"	0.05
"	püül	" 5.10—5.20	" Fenolaat	"	1.50—1.60
Rukis	Saksa	" —	" Gudroon	"	2.15—2.25
"	Ameerika	" 3.85—3.90	Riigi turbatööstus: „Turba“ .	"	0.21
Kaerad, toidu, välismaa	" " " "	" 3.30—3.35	Põlevkivipigi	"	1.90—2.20
"	külvi	" 3.60—3.65	Raud, sordi	"	2.25—2.30
Odrad, õlle	" " " "	" 3.90—4.00	" vits	"	3.00—3.80
"	toidu	" 3.70—3.75	" plekk	"	3.20—4.20
Riis, Burma II	" " " "	" 6.15—6.20	" plekk, tsingitud	"	6.00—6.20
Kartulid, eksport	" " " "	" 1.30—1.35	Raudtalad	"	2.35—2.40
"	piirituse	" —	Teras, vedru	"	4.40—5.00
Kartulitärklis „Superieur“	" " " "	" 7.25	" tööriistade	"	12.00—14.00
Piim, pudelites	ltr.	—	" talla	"	—
Või, eksport, I sort	pd.	46.00—48.00	Inglismaa	"	95.00—10.30
Margariin, välismaa	"	20.00—20.80	Seatina	"	10.50—11.00
"	kodumaa	" 18.00—20.80	Vaskplekk, punane	"	33.00—33.50
Kaseiin, Eesti	"	13.00—13.50	" valge	"	32.00—32.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa	"	28.50—29.50	Tsinkplekk	"	16.00
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	79.20	Masinaõli, Vene ja Poola	"	4.50—4.60
"	II s. (" 1440 tk.)	72.00	" Ameerika	"	4.90—5.20
Kakao, Hollandi	pd.	26.00—34.00	" mootori	"	5.80—7.00
"	Inglise	" 22.00—26.00	" Poola	"	5.70—7.10
"	Ameerika	" 20.00—21.00	" auto	"	6.50—11.00
Kohv, Rio, Santos	"	46.00—48.00	" Poola	"	6.50—7.00
"	Kesk-Ameerika sordid	" 55.00—73.00	Linaseemneõli	"	14.10—15.40
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tsel-			Värnits	"	14.50—16.00
"	lon	" 83.00—94.00	Parafiinõli, Poola	"	7.75—9.00
"	Orange Pekoe, Java	" 78.00—88.00	Tsilindriõli, Vene	"	—
"	Moning, Hiina	" 44.00—48.00	" Ameerika haril. aur. 280° .	"	5.10—6.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	"	—	" ülekuum. " 320°	"	7.50—9.00
"	Tshéhhosl.	" 6.80—6.85	Põlevkiviõli	"	1.70—1.80
Suhkur, peenike, valge, Poola .	"	6.70—6.75	Nafta, Vene	"	2.20—2.45
"	Java	" —	" Ameerika	"	2.00—2.20
Siirup, kartuli, 420/0	"	7.75	" Poola	"	2.05—2.20
Glükoos	"	7.50	Petrooleum, Vene, sisternid ja		
Sool, lahtine, Saksa	"	0.52—0.54	vaadid	"	2.90—3.05
Heeringad, Yarmouth, Mat-			" Am., sistern. ja vaadid	"	2.90—3.05
ties	tünn	43.00—45.00	Bensiin, Vene	"	4.70—4.90
Heeringad, Yarmouth Mat-			" Ameerika	"	4.80—5.00
fulls	"	47.00—49.00	" Poola	"	4.75—5.00
Heeringad, Schoti, Matties	"	43.00—45.00	Piiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	—
"	Matfulls	" 50.00—54.00	Pesuosoda, välismaa	pd.	—
"	Islandi Slo	" 24.00—25.00	" kodumaa	"	1.70—1.75
Liha, sea, I sort	pd.	16.80—18.40	Seebikivi 720/0	"	4.80—5.00
Liha, looma, I sort	"	8.80—12.40			

TERVES KEHAS TERVE VAIM

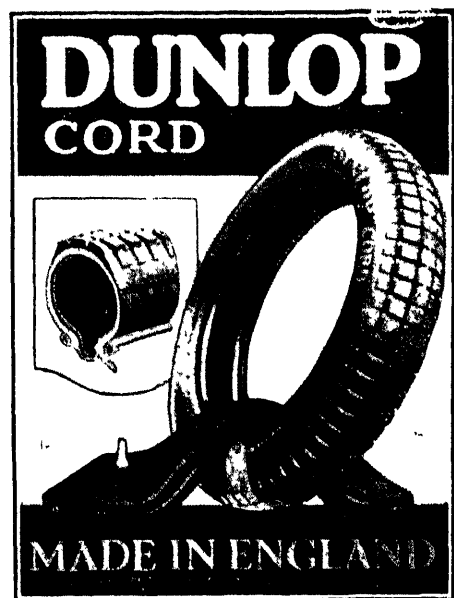
HEA JALGRATAS viib teid kiirelt värske õhu kätte, kaugele kõigist päevamuredest, et järgmiseks päevaks jälle värsket tööjõudu koguda.

Kõik tahavad HEAD jalgratast saada, kuid neid ei ole mitte nii palju kui arvatakse. Meie peame laos ainult rattaid, missugused valmistatud vanades, tuntutud, hea nimega vabrikutes, missugustel aastakümnete kogemused seljataga.

„WANDERER“, „DIAMANT“, „COVENTRY“ ja „SWIFT“
SUUR, MITMEKESINE VÄLJAVALI, KERGED JÄRELMAKSU
TINGIMUSED.

K/m. LIER & ROSSBAUM.

Viru tänav Nr. 7. Tallinn. Kõnetraat Nr. 27-34.

Kõige kuulsamad ja parimad ülemaailma tuntud auto-, mootor- ja jalgratta kummid

„DUNLOP CORD“

missugustel viimane maailma rekord kiirsõidus ja nimelt:

333 klm. tunnis

kpt. Malcolm Campbell

üles seadnud on.

AINUESINDAJA EESTIS:

KARL TAMMANN, Tallinnas,
Kentmanni t. 5, tel. 21-59

Müügikohad: Tallinnas, Dunkri tänav 4,
kõnetr. 502.

„ [G. Reichelt, Pikk
19, kõnetr. 31-25.

„ K. Bertram, Veneturg 1, knt. 25-35.

Tartus: Georg Lane, Pro-

menadi 9.; Pärnus: K/m K. Siitan & Ko, Riia t. 37.; Paides: G. Laas.; Viljandis: G. Suits.; Valgas: A/S. Valga õllevabrik.; Võrus: A. J. Eiche, Kreutzvaldi 36.; Petseris: N. Bibikoff, Võru 10.; Rakveres: J. Avik, Pikk 53.; Narvas: A. Amos, Joala 26 ja Kilingi-Nõmmel, K. Leilop.

Tallinna Krediid Pank A.-S.

OSAKONNAD: Abjas, Anislas, Haapsalus, Hiü-Keinas, Jõhvis, Narvas, Nõmmel, Tartus, Tüüil, Viljandis ja Võrus.

Ärisesil 31. detsembril 1927. a.

AKTIVA.

Kassa ja arved teistes pankades	56.444,275.—	Mk.
Väärtpaberid	3.773,658.—	"
Välisraha ja vekslid välisvaluutas	6.219,985.—	"
Laenuud	1.017.251.780.—	"
Korrespondendid:		
Loro M. 20.220.736.—		
Nostro " 50.883.023.—		
Osakonnad	71.103.759.—	"
Garantid ja akkreditiivid	50.610.389.—	"
Liikumata varandus	90.708.892.—	"
Muud aktivad	189.369.852.—	"
	63.797.697.—	"
<hr/>		
Mk.	1.749.280.287.—	

PASSIVA.

Aktiivkapital	129.900.000.—	Mk.
Tagavarakapitalid	30.000.000.—	"
Amortisatsioonikapital	26.700.000.—	"
Ametnikkude abiandmise kassa kapital	3 055 616.—	"
Hoiusummad	764 099 423.—	"
Korrespondendid:		
Loro M. 64.535.199.—		
Nostro " 39.410.385.—		
Osakonnad	103.945.584.—	"
Aval. kreditorid	57.649.234.—	"
Redskont ja laenuud teistes pankades	290.708.892.—	"
Muud passivad	269.846.442.—	"
Puhaskasu 1927. a. eest	52.050.481.—	"
	22.224.615.—	"
<hr/>		
Mk.	1.749.280.287.—	

Ärisesil 31. märtsil 1928. a.

AKTIVA.

Kassa ja arved teistes pankades	493.775,67	Kr.
Väärtpaberid	44 515,83	"
Välisraha ja vekslid välisvaluutas	74.142 53	"
Laenuud	13.064.702,69	"
Korrespondendid:		
Loro Kr. 161.064,22		
Nostro " 222.267,06		
Osakonnad	383.331,28	"
Garantid ja akkreditiivid	926.805 80	"
Kinnisvara	3.381.210 66	"
Makstud 0/00 ja komisjon	1.833.758,52	"
Kulud	67.239,68	"
Muud aktivad	97.824,40	"
	620.021,26	"
<hr/>		
Kr.	20.989.378,32	

PASSIVA.

Aktiivkapital	1.290.000.—	Kr.
Tagavarakapital	300.000.—	"
Amortisatsioonikapital	267.000.—	"
Ametnikkude abiandmise kapital	33.164,62	"
Hoiusummad	940.930,12,62	"
Korrespondendid:		
Loro Kr. 1.176.460,29		
Nostro " 883.318,29		
Osakonnad	2.059.778,58	"
Aval. kreditorid	983.549,14	"
Redskont ja laenuud teistes pankades	3.381.210,66	"
Saadud 0/00 ja komisjon	2.709.217,34	"
Puhaskasu 1927. a. eest	347.145,11	"
	222.246,15	"
Muud passivad	303.054,10	"
<hr/>		
Kr.	20.989.378 32	

Juhatus.